

חרבן ירושלים

היסטארישע אפערעטע אין 5 אקטען.

פרייז 25 קאפ.

ווארשא תרס"ח

Хурбон Іерушолаим

т. е.

РАЗРУШЕНИЕ ІЕРУСАЛИМА.

Тип. Н. Старовольскаго, Варшава Гусей 18.

1908.

סוף

לאמיתות.

ידישע

הרב בייליטש

№ 13

Latteiner
Churbon yeruschala'im

חרבן ירושלים

היסטארישע אפערעמע אין 5 אקטען.

פרייז 25 קאפ.

ווארשא תרס"ח

Хурбон Іерушалаим

т. е.

РАЗРУШЕНИЕ ІЕРУСАЛИМА.

Тип. Н. Старовольскаго, Варшава Гусья 18.

1908.

פון
דער לאמיינער.

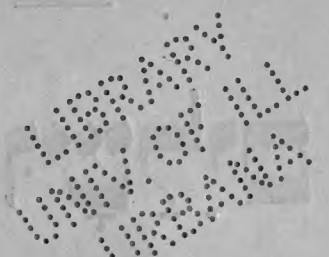
יודישע

דעאטער-ביליאטעק

№ 13.

296.025
L 35c

דן פערזאנען:

- קעניג פון ירושלים: צדקיהו:
- זיין מוטער: חמוטיל:
- זיין מאַכטער: הרסה:
- חמוטיל'ס פליסעניק: ישמעאל:
- נווערנער: גרליהו בן אחיקם:
- צפניהו:
- חנניהו:
- אליקים:
- תנחומות:
- ירמיהו הנביא:

4 אויסגעדינטע סאלדאטען

פאלק, סאלדאטען.

18709

13

ערשטער אקט.

וועל ביים קעניג צדקיהו. א טרעפ אראָב צוגעהן צו ווערענער.
האָך לעבע צדקיהו אונזער קעניג, האָך לעבע אונזער העליג לאַנד.
האָך לעבען אונזערע העלדען בעריהמט גאָר אָן א צאהל.
נבוכדנצר מלך בבל ציטערט פאַר אונזערע קרעפטיגע האַנד,
נאָר מיט די כאלדעער, האָך לעבע די גבורי ישראל!
(צדקיהו ערשיינט בעגלייטעט פון גענערעלער).

אלע.

יחי הסלר! יחי הסלר! יחי הסלר! יחי הסלר!

צדקיהו.

(בעשטיינט דען טראָהן)
נאָט מיט אייך געלעבטע העלדען איינער מוטא און מיר בעקאנט,
דאָך איז די געפאָהר צו גרויס, איינער ראטה לאַסט הערען יעצט.
נבוכדנצר מלך בבל, וויל פערנעכטען אונזער הערונג לאַנד.
וואָס, וואָס מיר וויל אונטערנעבען, אָדער קעמפפֿען בון צו לעצט?

כהנים.

אונטערנעבען! פערלאָהרען איז אונזער מוטא!

העלדען.

שווינט איהר פאלשע כהנים! איהר רויבט אונזער מוטא!
קעמפפֿען מווען מיר בין צום לעצטען טראָפֿען בלוט!

ירמיהו.

(פון דרויסען)
נפלה עֲשֶׂת רָאשֵׁינוּ אוי נאָ לָנוּ כִּי חָסָנוּ.

אלע.

שרעקליך, די שמוץ פון ירמיהו הנביא.

צדקיהו.

ברענגט איהם אריין (מען פיהרט אריין ירמיהו) דעם אמת וויל איך
פון דיר הערען יעצט אין אונזער גרויסען נויט.
אויף אונזער לאנד, אויף אונזער פאלק, לאז אונז הערען דעם
ווילען פון גאט!

ירמיהו.

אָה צדקיהו, מיין קעניג, אונד איהר אלע!
גאטעס ווארט פון מיר הערט:
ווארום לאזט איהר מיין פאלק ווא אונבארמהערציג
אום קומען דורך הונגער אונד שווער.
נבוכדנצר מלך בבל מוז אייער הערשער זיין.
איהר וועט גענען איהם נויט באשטען.
ברענגט אייער האלד אונזער זיין יאך,
דאמיט איהר זאלט נויט צו גרונדע געהן.
וועט איהר אבער ווייטער אזוי הארטנעקיג בלייבען גענען מיין ווילען!
זא וועל איך מינע שרעקליכע בעשטימונג אויף אייך באלד ערפיהלען.
כא אסר די צבאות אלהי ישראל:

שרעקליך ברענט מיין צאָרן פאר אייערע זינד, איהנע צאהל.
פערברענען, פערניכטען, וועט נבוכדנצר דאס גאנצע לאנד,
אומקומען וועלען אלע נייעמאנר ענטרינען פון ווער האנד,
אונד די צדקיהו וועלכער ויצט נאך יעצט אויף דין טראהן
געפאנגען אין שווערע קעמען ווירסטו באלד געשלעפט נאך בבליאן.

העלדען.

האלט אהן קעניג, פאלש איז אלעס, ער איז אהן בעטרייענער,
דען מומה אונז צו רויבען האבען איהם גערונגען די באלדעער.

ירמיהו. (קניעט)

וועה איז דיר מאכטער ירושלים,
עס איז שוין דמנע לעצטע שטונדע,
שוין ועה איך דאס פיייער ברענט דאס הייליגמהום גאטעס,
פרייט אייך אונזערע פיינדע.
לאכט, מאכט פון אונז געשפאט,
גאטלע עמרת ראשינו איז נא לנו כי קטאנו.

אלע.

אויסק פון דאנען די פאלשער פערקויפער!
ער וויל אונז איבערגעבען צו די באלדעער,

הער איהם נויט קעניג, פאר דינע אויגען זאל ער נויט קומען מעהר—
נענדער מיט נבוכדנצר! האך לעבע צדקיהו!
האך לעבען די גבורי ישראל! יחי המלך! יחי המלך! יחי המלך! (אב).

ישמאל.

ח ח ח יחי המלך! דער קעניג צדקיהו זאל לעבען. — יא יא מיין
מחערער קעניג, זאלסט לעבען זא לאנג בון די ווירסט מיט א קאפף
קירצער ווערען. די נארעשער צדקיהו! די האסט מיך פיר דין טרייעסטען
דינער, פיר דין קליענסטען ראטהעבער—געהאלטען, אונד די האסט נויט
געפיהלט דאס מיין טרייע צו דיר וואר נור א נייץ אין וועלכען איך האב
געוויסט דיר צו פאנגען, די האסט מיין ראטהע געפאלט גענען דעם
קעניג נבוכדנצר צו רעוואלוציאנערען. ירושלים איז יעצט בעלאגערט פון
א אונגעהערע גרויסע מאכט פון באלדעער, הינט אדער מארגען, פאלען
מוז עס, יא, פאלען צוזאמען מיט דעם קעניג צדקיהו, דאס האב איך
געוואלט. — ווארום האט מען מיר די קרוין צו גענומען? איך ישמאל, איך
בון דאס ערשטע אייניקעל פון יהושוע המלך. אונד נאכדעם הייבן איז
געפאנגען האט די קעניגליכע קראהנע געהערט צו מיר, נאך איהם האב
איך געברויכט דעם קעניגליכען טראהן בעשטימט, אבער מיין אנקעל
צדקיהו האט פערשטאנען ביי נבוכדנצר ויך איינגעשטיממען, דאס ער האט
איהם מינע קראהנע אוועק געגעבען. נאר צייטערע די לייכטזיניגער קעניג!
11 יאהר זענען שוין פארגעברייט דאס האסט ביי מיר מיין רעכט וועק-
גערויבט, אבער שרעקליך וועט דין ענדע זיין, וויסן נאך הינט פאסט
אויף דין שוואכען טראהן, זעטו דינע אויגען מיט דעם גלאנץ פאן דער
געקויפטער קראהנע; אבער באלד, ווער באלד ווירסטו זי נויט מעהר
זעהען, מינע ראכע האט ענדליך גענומען, נון אונד די נבוכדנצר מלך
בבל, גלויבסט דאס דיר האב איך נויט אין זינען געהאט! די ווילדער
מענטשענפערעססער די זאלסט דיר איך נויט פרייען פאר דער צייט! בשעת
די גלויבסט אז די האסט שוין גאנץ יהודה איינגעשלונגען, וועט פלוצלונג
הינטער דין רינקען אויסוואקסען א מעכטיגער פיינד, וועלכער וועט דיר
דעם פעמען ביסען פון דין מויל ארויסרייסען צוזאמען מיט דינע ציינער!
דאס איז בעליס, דער קעניג פון עמון, ער איז איינגעגאנגען אויף מיין
פארשלאג, דאס מיר ביידע זאלען ויך טהיילען דאס לאנד יהודה, ווען ער
וועט מיר פעהרעלפען די קראהנע אויף מיין קאפף צו זעמען. דאס איז
מיין איינציגע שטרעבען, דער איינציגער צוועק פון מיין לעבען, איך
וויל אונד מוז קעניג זיין! און זאל מיר דאס נויט געווינגען. טייעל אונד
העללע — זא זאל אלעס צו גרונדע געהן, דאס שטאלצע שעהנע ירושלים
זאל צו היפען אש פערוואנדעלט ווערען, תהו ובהו זאל ווערען פון גאנצען
לאנד, האב איך מיין רעכט פערלארען, זא זאל גאנץ יהודה פערלארען
געהן, די קראהנע איז מינע, יא זי איז מינע (אב).

(כוונת שפיעלם פאררוערעם)

הרסה. (ערשטע)

אויפנאם בין איך געבליבען מיט קומער אין שמערצען, פערשוואונדען איז פון מיר יעדע רוהע, געליעבטער פון מינעם הערצען.

וואס ביזט דו? און גרליה וואס ביזט דו?

(וינט)

מיטען וועגער שטילער נאכט, ווען אלץ רוהט אין וועמען שלאף, ווען קיין לעבענדיג וועט וואכט, הערט זיך דעמאלט אין לעבען רוק: קום געליעבטער! קום מיין לעבען! איך ערווארט פון דיר מיין גליק, מיט אלע כחות וועל איך שמערעכען דיר ביי מיר צו וועהן צוויק שרעק זיך נישט און קום שנעל צו מיר ווייל בענקען טהוט נאך דיר מיין הערץ, קום גור קום איך ווארט אויף דיר מיט דיר צו טהעלען פריד און שמערץ.

II.

גרויסער גאט מאך מיך בעגליקען ערפארט זיך איבער מיין שמערץ, וואלט מיר מיין גרליה צו שיקען צו וואל היילען מיין פערשוואונדען הערץ. זיין שטימע הער איך אין טרוים ווארט מיין לעבען, איך פליה צו דיר פערלוער קיין מוטה, איך קום, איך קום וואגט מיין הערץ שטענדיג אין מיר שרעק זיך נישט און קום שנעל צו מיר ווייל בענקען טהוט נאך דיר מיין הערץ, קום גור קום, איך ווארט אויף דיר מיט דיר צו טהעלען פריד און שמערץ. (קעניגין חסודל ערשטע)

המוטיל

הרסה!

הרסה.

אך מיין גרויסמוטער!

המוטיל.

איך האב דיר געוויס געשמערט, נישט אמת?

הרסה.

געשמערט?

המוטיל.

גאנץ געוויס, ווען איך דען נישט אין דינע אייגען, דאס דו האסט שוין ווירער פאנאטאירט פון דיר געוועזענעם געליעבטען? ווילסטו נאך אלץ נישט פערנעמען אן יענעם פאלשען קנעכט, גרליה? מיר דו אלטע קעניגין, דירן טרייע גראסמוטער, ביסטו גאנץ פרעמד געווארען, צו דירן קעניגליכען פאטער צדקיהו האסטו דירן גאנצעם צוטרויען פערלוירען!! און דו פערפֿוהרעסט קינד! צולעב וועמען טרעסטו מיט דו פֿיס דענע לעבען עלטערן? צולעב וואס א געמינען שקלאווען!!

הרסה.

שטיל, גראסמוטער! פאר וואס קומט איהם צו שטעלען? איז דען נאך וועניג דאס אונרעכט וואס עס איז איהם דורך איך געשעהען?

המוטיל.

אונרעכט!!

הרסה.

אין הימעל שרייענדיק אונרעכט! ווארום איז ער וואס גרויסעם בעשטראפט געווארען. וואר ער דען נישט בעליעבט בייס גאנצען פאלק? האט ער זיך וועניג בעדיהמט געמאכט דורך זינע העלדענטהאטען? וואר נישט דער גאנצער גרליה ביי יעדען געעהרט אונד געשעצט? אונד דאפיר וואס ער האט אויך מיין הערץ געוואנען האט איהם מיין פאטער אלע זינע גיטער וועק געגאממען. איהם וועק געגאממען, פון דו ארמען זינער שמערבענדיקן מוטער, אונד אין שווערע קיטען וועקענדיקט נאך בבליאן אלס אין שקלאווע צו דעם קעניג נבוכדנצר, נון איך פֿרעג דיר גראסמוטער, האט ער דאס פֿערדיענט? ווארום האט איהר איהם וואונדערטעניג בעהאנדעלט? ווארום!! ווארום!!

המוטיל.

ווארום!! איינע שעהנע פֿראגע, ווארום! ווי האט וואס איינער געוואגט זינע אויגען אויפצוהויבען צו דיר דעם קעניג צדקיהו טאכטער.

הרסה

פערציגק מיר גראסמוטער! דו ביזט אין אירטחום, נאכט ער האט זיך אויגען צו מיר אויפגעהויבען, ווארערן איך... איך האב מיין אויגען צו איהם אויפגעהויבען!!

חמוטיל

וואס??

הרסה

אין מיין אויגען שטעהט ער פועל העכער אלס איך!

חמוטיל

וואס? וואס פלירערסטו? האסטו דען פערנעסען ווער דו ביזט אין ער ער איז? דו איינע פרינצעסען, אין ער וואס איז ער? בלויס אין איינפאלער מענטש אויס דעם פאלק!...

הרסה

בלויס אין איינפאלער מענטש אויס דעם פאלק! אין וואס בין איך דען אלס פרינצעסען? קען איך דען דארף אין צוויי פאלער מענטש זיין; פון וועם האט דאס פאטערלאנד מער נוצען געהאט? ווער האט דאס פאלק מער געליסטעט? איך, דאמיט וואס איך בין דעם קעניג צוקרויט מאכטער? אדער ער, דאמיט וואס ער האט מיט זיין שווער ווא פועל מאהל דאס פאלק בעפרייט פון פערשידענע פירער?

חמוטיל

דומהטען! אויזן! וואס קומערט מיר וואס ער האט פארן פאלק געטוהן. ווער עס שטאמט נישט פון קעניגליכע פאמיליע, דער איז נאך נישט!

הרסה

נאך קיין מענטש נישט!

חמוטיל

אך מין לעבעס קינד, ווען וועסטו ענדליך קאממען צור איבערצייגונג דאס די הויפט ראלע שפיעלט דער קעניג אונד מיר אלע, וועלכע האבען קעניגליכעס בלוט, אבער דאס פאלק... הם... דאס איז בלויז א נעכען זאכע!...

הרסה

אך מיין לעבעס גראסמוטער! ווען וועסטו ענדליך קאממען צו דער איבערצייגונג דאס אלעס, וואס דו האסט דא געשראכען איז נישט ווא?

חמוטיל

וואס?? האבען מיין אויגען רעכט געהערט? דו, דעם קעניגס מאכטער, וואסט עס?

הרסה

איך, דעם קעניגס מאכטער, וואג עס!

חמוטיל

(ברעכט די הענט)

וועה צו מיין אלע יאהרען! וואס האב איך ערלעבט צו הערען? וואס וואסטו? וואס פלירערסטו? נאך מין הרסה, דו ביזט פערפיהרט! אונד שולדיג אין דעם איז נור יענער קנעכט גדליהו, אויס! איך האב מיט דיר מער נישט וואס צו רידען, דו ביזט פערפיהרט! דו ביזט פערפיהרט! (אב)

הרסה

ווי וועה אונד ביזטער איז ווען מאן מוז נאך בעקלאגען אויף וואלכע פערזאנען, וועלכע די פאליכט היסט לעבען אונד רעספעקטירען, דיעזע אלע, וי איז ווא ווייט פערנארט אין איהר יחוס, דאס וי בעטראכט מעט ויך פאר דער וויכטיגסטער פערזאן אויף גאנצעם ערד און אלע אנדערע מענטשען ווענען בלויז פאר איהר בעשאפען, אך גדליהו! דו ערלער העלד! וואס האט דיר גענוצט דאס דו האסט פאר דיינע ברודער ווא פועל מאל דין בלוט פערנאסען? וואס וואר דער לאהן פאר דיינע העלדען-טהאטען? איינע גרויסע בעהאנדלונג, פון דיינעם קעניג? א יאהר ווענען שוין פארביסער וויט יענעם שרעקליכען מאג, אבער מין שמערץ איז נאך היינט עכען ווא גרויס ווי דאמאלס... נאך, גדליהו, איך ווערדע דיר נישט פערנעסען, בוי מין לעצטען אויגענבלויק — דין נאמען בלייבט ביי מיר אין הייליגטחום, און ווען איך וועל ברעכען מין שבעה צו דיר, וואל מין הערץ פריהער ברעכען!

(אויפטריט צפניה)

צפניה

אך נאך פרינצעסען בעהיטע גאט, דין הערץ איז צו ערעל, צו נישט, עס וואל נישט ברעכען, עס דארף נישט ברעכען (הוסט).

הרסה

ווער ביזטו?

צפניה

(שטעהט מיליטעריש)

פרינצעסען! דערקענסטו נישט דעם אלטען אויסגעדענטען סאלדאט?

הרסה.

צפניה 111?

צפניה.

ריכטיג, מינע גומע פרינצעסין איך בין עס דער אלטער צפניה איינער
פון גדליה'ס טרייעסטע דיענער, איינער וואס איך וואלט געקענט פון
גרויען קאפף אפצושניידען, פאר גדליה'ס טינדעסטען פלינגער, איינער
וואס איך...

הרסה.

ש, ש... גענוג מיין לעבער אלטער, דו רעגסט דורך צופוהל אויף!
ערצעהלע מיר וועגען וואס ביזטו געקאמפן אהער?

צפניה.

איך בין א שליח פרינצעסין, איך האב דיר געבראכט איינע
גומע פרעהליכע נאכריכט דאס דו גליהו, דאס הייסט מיין גדליהו,
איך מיין אונזער גדליהו...

הרסה.

נון וואס? וואס גדליהו?

צפניה.

גדליהו לעבט און איז פריי.

הרסה.

וואס זאגסטו?

צפניה.

יא ער לעבט אונד איז פריי.

הרסה.

פריי? וואו? וואו איז ער?

(אויסמיט גדליהו.)

גדליה.

הווער ביי דינע פנים, קניע איך!

הרסה.

גדליהו!!!

גדליה.

(אויסמיט.)

הרסה.

מיין גדליהו! דו לעבסט אונד דו ביזט ווידער געבן מיר!!

גדליה.

הימלושע הרסה, דו לעבסט מיר נאך ווי פריהער?

הרסה.

האסטו דען דארט געווייפלט? (אויסמיט.)

צפניה.

צפניה, מיין לעבער אלטערשקער! דו הערסט פון וואס דא ווערט
געשפראכען? פערשטעה אלץ וואס דו האסט צו מהווען, (קאמאנדיט)
האבט אכט, רעכט אום! מארשיערען, מארש! אט-אט (אב).

גדליהו.

מהערע הרסה! דו האסט געליטען, איך וועה עס, דו שטענע
געוועלט און איבערגעצוועגן מיט טרויער, יא, פערנעסען וויל איך וואס
איך האב דורך דו פאטער געליטען, וויל איך האב יעצט ווידער דו
לעבע פון זיין הימלושער טאכטער!!

הרסה.

בין מיין טוירט! יא גדליהו, וועהרענר דער גאנצער ציט, בשעת
דו ביזט נישט דא געבן מיר געווען האט מיר דין בליק קיין אויגען-בליק
פערלאזען, וואכענר ווי אויך אין טרוים, האבען איינער דינע לעבע
אויגען אריינגעבליקט צו מיר אין מיין פערוואונדעט הערץ, אבער דער-
צעהל מיר גדליהו, ווי אזוי האט דו געבונדנר פריי געלאזט?

גדליהו.

דער בארמהערציגער נאט האט דאס הערץ פון דעם באבילאנישען
קעניג געבונדנר ערפיהלט מיט מיטליד אונד גאדע און ער האט מיר גע-
פרייט, בין איך אהער געקאמפן אום מיט דו פאטער צו שפערעכען.

הרסה.

מיט מיין פאטער!!

גדליהו.

יא, איך מוז איהם איבערצייגען, וועלכע שרעקליכע געפאזער עס
שוועבט איבער זיין קאפף אונד איבער אונזער גאנצע גאצטאן, ער מוז
שנעל עפענען די טויערען פון ירושלים ויך ווארפען פאר דו פיעסע פון
געבונדנר אונד ויך איהם ביטען אויף גאדע. דאס איז דאס איינציגע

מיטעל, דעוועס גרויסע אומגליק צו פֿעהלסטען.

הרסה.

אָה גרליהו! ווי שטעל דו האָסט פֿערגעסען מיין פֿאָטערס איבער-
נאטורליכען עהרנאָם! און ווי גלייבסטו דו, אַז דו ווילסט זיין אַזוי גרויס?

גרליהו.

עהרנאָם! ווען עס האנדעלט זיך איינע גאנצע גאנצער פֿון אונז-
מערנאָם צו רעסען רעדעסט דו פֿון עהר-גלייב?

הרסה.

דער היליגער נביא דמיוה האָט שוין דאָרויף גענוג טרעהערן פֿער-
גאָסען, אָבער מיין פֿאָטער אונד דו שלעכטע, ביזנע ראטהענעכער האָבען
איהם אויסגעלאכט אונד פֿערשפּאַטעט, אָה גרליהו! דו האָסט דאָס לעבען
אומזיסט געוואָלט, אַנשטאָט דו וואָלט עפֿעס וואָס אויס-ווינקען וועסטו
נאָך בערעכענען גאָט דאָס לעבען פֿערלירען, דו מוזט פֿאַרמירן דעם זיך
שטעל! בעפֿאַר יעמאַנד ווירד דאָ דערקאָנען, רעסע דאָס מהייערעס
לעבען, מיין גרליהו, העסטו דאָ!

גרליהו.

וואָס וואָסמאָד הרסה? איך וואָל מיך רעסען! דענקסטו דאָס נאָך
דעם ציונים לוכט וועט זיין פֿערלאָשען וועל איך נאָך זעהען דאָס ליכטיג
וועלט? נאָן, דאָ צוואַנציק מיט דעם בלוט פֿון מינע ברידער וואָל אויך
מיין בלוט הינגען, איידער צו לעבען ווי איין פֿורסט אויף פֿערסטער ערד און
מיר ליעבער צו שטערבען אויף דאָ ערד פֿון מיין היליגעס פֿאָטערלאַנד!

הרסה.

אונד הרסה צוואַנציק מיט איהר אויסערוועהלעכע איהרעס הערצענס.
קאָן זאָך וואָל אונז מוהר נאָם שווערן, נאָכט איין מאָהל דער טוירט.

הרסה.

איך שווער ביי דעם אלטעכטונגען גאָט
אז הייליג בלייבט מיר דאָס לעבען
איך בלייב דאָס קנעכט אַגעטרייער
און פֿאַר דאָס לויף איך און פֿאַר,
איך וועל נאָם בלייבען דוהיג און שטיל
באָן איך וועל עררייכען אונזער ציעל
אויך מינע יאהרען מיין גאנץ לעבען
און נאָך פֿאַר דאָס בעפֿעהל איבערגעגעבען

גרליהו.

און איך שווער ביי דעם גרויסען גאָט
אז איך בלייב דאָס טרע ביי און מיין טוירט
אונז צו שווערן און נעמאָנד אומשטאַנד
נאָך גאָט אלען מיט זיין שטאַרקע האַנד
געוויינט וועל איך ערוואַרטען דאָס צייט
באָן איך וועל בעוועגען דעם פֿאַר
צווייטע דאָס מיין ענגעל מיין גאנץ לעבען
מאָג איך אלעס נעפֿאַרער ערגעבען!

דועט.

גאָט וואָל אונזער שבוועה דערהערען
און וואָל זיין אָמן וואָגען דערפֿון
קאָן זאָך וואָל אונזער פֿלאַן גאָט שטערען
מיר בלייבען זיך עוויג טרע. (אומפֿאַרמאָג)

חמוטיל.

אָה וועה! וואָס זעהען מינע אייגען!

הרסה.

מיין גראָסמאָטער!

גרליהו.

קעניגין!

חמוטיל.

וועק פֿון מיר, דו פֿאַלשער קנעכט, דו שטענדיגער פֿעררעסער! ווי
האָסטו געוואָלט! וואָכע! וואָכע!

(אויפֿטריט פֿאַלדאָנען).

אלע.

אָה וואָס זעהען מיר, וואָלען מיר גלייבען וואָס אונזערע אייגען זעהען,
גרליהו בן אחיקס צוריק, וואָס פֿאַר אַ וואַנדער און מיט איהם געשעהן.

(אויפֿטריט צדקיהו).

צדקיהו.

נדרערטרעכטיגער שקלאו! ווי האָסטו יעצט געוואָלט? אויב דו
וואָלט וועגנעסטענס מיט אַ ליכטיגן מוירט שטערבען, געשטעה דו
וואַהרהייט מיר, וואָס האָט דאָס הער געבראַכט, יאָגע אַרויס! וואָסט
וועהר דאָס!

גדליהו.

פערציגע סיר קעניג וואס איך האב געוואלט.
דיר צו ערשטענען נעמען דיין פערדאכט!
נעמטריבען האט מיך הער צו מיין פאטערלאנד די שרעקליכע נויט.
איך קום פון פלינדליכען לאנד פון נבוכדנצר, אה שמאך איז ווייניג מאכט.
פערלויבען מיין קעניג איז יעדע האפנונג.
פערשפיעלט האט די שלאכט.
צערשטעמערט צערבראכען ביו צו דער ערד.
פערנוכטען ווירד אונז אלע די כאלדעאישע שווער.
(שטורם הינטער די קוליסען).

אלע. (ערשטעקען)

הערט! וואס וואל דאס בערעמען?

צדקיהו.

איין יובל געשרי פון אונזערע העלדען די העברעער.

גדליהו.

אה נחן עס זינד אונזערע פלינדער די כאלדעער
ירמיהו. (ווילד אריין)

געפאלען איז ירושלים, פון פלאמען פלייט פערברענט.
פערניכטעט ווערען ציונס קינדער, פערצעהרט, פון נבוכדנצר.
שארפע שווער.

אלע.

אה וועה איז אונז! וואס הערען סיר?

צדקיהו.

גרייט אלע צום שווער געשווינד.

אלע. (ווילען ציהען די שווערען)

געשווינד! געשווינד!

ירמיהו.

אומזאגנס! וועהט אונזער חורבן, וועהט.

אלע. (שטלען)

וועה איז אונז וועה!

(עס צייגט זיך א בילד פון חורבן ירושלים).

פארהאנג.

צווייטער אקט.

(די ביזנע שטעלט פאר א גארטען רעכטס פון גדליהו'ס הויז).

כאָר.

(ויינט) נור מוטה געפאסט, די האפנונג נישט פערלירען.
אה, ברודער, נאט פערלאסט אונז נישט, ער שיקט אונז ווייניג.
הילפע ווידער.

גדליהו בן אחיקם, נאט זענען איהם מיט גליק,
אונזער העלד, אונזער רעטער איז ווידער ביי אונז צוריק,
אונזערע פלינדער, די עמונים, האט ער געמאכט צו שאנד אונד
צו שפאט.
גדליהו אונזער העלד! אונזער העלד! וואל לעבען לאנג! סידר!!

ירמיהו. (פון דרויסען).

נפלה עמרת ראשנו, אוי נא לנו כי חטאנו.

אלע.

הערט, הערט דאט איז ירמיהו! (אלע געהען אנטקענען).

ירמיהו.

נחן, אומזאגנס שטרענגע איך סיר אן סייען אויגען, איך קאן נישט
וועהען. די מויענדער בושערע שרעהרען, האט איך האב פערגאסען איבער
דאס אונגליק פון מיין פאלק, האבען סך בינאהע אונגליקליך געמאכט,
זאגט מיר נישט מענשען וואו בין איך? ביי וועס? בין איך צווישען
מינע ברודער?

צפניה.

יא, המלינער פראפעקט, היער ביזטו אויף דעם בארג מצפה צווישען
דעם פאלק ישראל.

ירמיהו.

היעזק שטימט איז מיר נישט פארעמ, ווער רערט עס צו מיר?

צפניה.

געמליכער מאנן! ערקענסטו דען נים מעהר דין אלטען סאלדאט,
צפניה?

ירמיהו.

ליעבער גוטער אלטער פריינד, דו ביזט עס! (אומארמט.) אויך דו ביזט
נאך צווישען די לעבעדיגע, וואס דער בארמהערציגער נאט האט צוריק
געלאזען, נאך דעם גרויסען חורבן? אונד זינע איבריגע 8 ברויכער
לעבען דא נאך?

אלע 3.

יא, חיליגער פראפעטה, אויך מיר לעבען.

ירמיהו.

אוי בון איך צווישען לויטער גוטע פריינד, גוטער נאט, איך דאנק
דיר פאר דיעזען טריסט.

צפניה.

דו קומסט פון ירושלים? וואס טהוט זיך יעצט דארט? ווי מוז עס
יעצט אויסזעהן?

ירמיהו.

ירושלים (וויינט), אינגליקליך ירושלים! איך האב דין גרויסען חורבן
פאראויס געזעהן, דאס בית המקדש, דער קרשי קרשים, איז פערברענט,
צעשמערט בון צום גרונד, דער בארג ציון, דו גאסען פון ירושלים זענען
פערפליצט פון טוידען קערפער, וועלכע דאס פארגליכע טוידער האט
געשלאכטעט, די ערד איז נים גרויס גענוג, אום אלע טויטע קערפער צו
עמפאנגען; דארט אויף די ארמען פון זיין יונגען ווען לונט דער אלטער
פאטער, די פרוי איבער דעם קערפער פון איהר סאן, דאס זינעדיגע
קינד אויף דער ברוסט פון זיין מוטער, צושטאכען, צושטאכען, צער-
טרעטען, אה, פליסט מינע טרעהרען! רינט אונד הערט נים אויף...
אינגליקליך איז בה ציון!

צפניה.

חיליגער פראפעטה! זאלען מיר יעצט האפען, דאס אונזער פרוטער
העלד גדליהו איז דער גוטער שליח פון נאט און דורך זיין האנד וועלען
מיר ווירער געהאלפען ווערען?

ירמיהו.

גדליהו? פיהרט טיך צו איהם, איך וויל איהם זעהן.

צפניה.

ער איז יעצט נים הער, אבער, מיר ערווארטען איהם יעדען אויגענ-
בליק אלס זינענער.

ירמיהו.

זינענער?

צפניה.

געוויס, האסטו נים געהערט פון דעם גרויסען געיעג, וואס ער האט
געמאכט באלד נאך ישראל'ס פאלען. זעה דעם פאראד, וואס מיר האבען
איהם צו עהרע געמאכט.

ירמיהו.

וואס פאר א זינע? וועלכען פיינד האט ער געזינעט?

צפניה.

דו בני עמון, בעלזיס, דער קעניג פון עמון האט געוואלט נוצען
זינען פון אונזער אונגליק, אבער גדליהו, אונזער ערעלער בעשיצער
האט ערהערט דאס געשרי פון זינע שוואכע ברויכער אונד שנעל ווי איהן
שמורס איז ער מיט זינע ליט ארויפגעפאלען אויף די מערדערשע באנדע
פון די עמאניס, דעם גרעסטען מהיל פון זי האט ער טוידט צו דער
ערדע גידענעשמעטערט, די איבריגע האט ער צוטרעבען, יא חיליגער
פראפעטה, דאס פאלק ישראל הייבט שוין ווירער זיין קאפ אויף, נאך האט
ער זינע ביינער נים אויסגעגליכען פון דעם גרויסען שלאג, וואס ער האט
ערשט געקומען אונד שוין פויערט ער היינט זיין ערשטען זינע!

ירמיהו.

עמון! זי פערפלוכטעט פון נאט! ווייל ישראל איז בון צו דער
ערדע געפאלען, שטרעקסטו אויס דין שווערד געגען זינע פערוואונדעטע
ברוסט? ווייל ישראל ריהרט זיך נים, האלטסטו דו איהם שוין פאר טוידט
אונד ווילסט זיין טוידען קערפער אויף שטיקער צערייסען? אה, נין!
ישראל איז נאך נים טוידט, פערוואונדעט איז ער, ניר הערט איהר, דאס
זיין פאטער אין הנסעל האט איהם ניר געשלאגען אבער נים געשמעלט,
מיר יעקב לעבט און ווירד לעבען, ווא שפריכט דין נאט! דין הער!

אלע 3.

חיליגער מאנן! (קושען איהם).

ירמיהו.

פערנועסט נישט מעהר קיין טרעהרען,
פערנועסט נישט קיין געוויס,

דין ויחנן אין דין קלאגן האט ער דערהערט אצינד.
 ער וועט אויך שוין נישט שטראפן מער,
 יא. נישט שטראפן מער
 זיין יעקב, זיין געלעבטעם פאלק. (באר בים).
 (מען הערט א מראמפעטען שאל).

צפניה.

אונזער העלד גדליהו איז שוין נישט ווילט, נור מוטה געפלאסט!
 באר פאנגט אן זינגען.

(באר)

נור מוטה געפלאסט.
 די האפנונג נישט פערלירען, אה ברודער גאט פערלאזט איז
 ער שיקט אויך זיין הילף ווידער, גדליהו אונזער העלד וואל לעבן
 לאנג! לעבן לאנג! הייד! הייד! (שאלע שג).
 אויפטרייט ישמאל געפענטעט.

ישמעאל.

ענדליך איז מיר געלונגען פון זייערע הענד צו ענטרינגען, יעצט בין
 איך פון זייערע אויגען פערשוואונדען, זי וועט מיר שוין נישט מעהר אה
 ווי מער איך בין פון דעם פוילען לויפן! פערפלוכטע בארדען!
 געפאנגען האט איהר מיר, נאך בבל האט איהר מיר געוואלט שלעפן
 צוואסען מיט דעם אונגליקליכען צדקיהו! אה נאך נבוכדנצר! דו ווילדער
 מיראן! זא איין מראמפף וואסמו נישט דערלעבן, ישמאל איז ווידער פרי
 און לאכט פון דיר. (שטימען אונטער קלימען).

שטימען.

דאס מיט יענעם וועג.

ישמעאל.

וואס איז דאס? אה מינע פערפאלגער, די בארדען, זי יאגן מיר
 נאך, זי קאמען היער הער! וועה וואס וואל איך יעצט טהוען? ווימער לויפן
 קען איך נישט מעהר, איך בין צו מיער (רייסט די קייטע), נאך אונטערגליך,
 זי וועט שוין גאנץ נאהע. איך מוס מיר אירגענד ווי פערשטעקען, אבער
 וואו? אין דעזעם הייז פיליכט? נאך זי ווערען מיר היער געוויס וואס,
 אה אויף דעזעם בוים (אב).

שראצ.

(מיט בארדעאישע סאלדאטען)
 היער הער, מיט דעזען וועג איז ער געלאפען, דא איז ער פלוצלינג
 פון אונזערע אויגען פערשוואונדען, ער ליגט געוויס ערגעץ וואו פערשטעקט
 (זיגט איבערשולל).

צפניה.

וועהט איהר, מינע ברודער, האב איך איהר געזאגט, דאס איך האב
 בעמערקט פון ווימטען בארדעאישע סאלדאטען לויפן אהער! מיר מווען
 זיך ערקוינדען.

שראצ.

הע קומט נור... איך בין שראצ, איין בארדעאישער קאמענדאנט.
 אונד אין נאמען זייער מאיעסטעט אונזערעם גרויסען הערשער נבוכדנצר
 פערלאנגט איך פון איהר וואלט מיר אויף אלעס ענטפערן, אבער נור
 די וואהרהייט! איהר הערט?

אלע 4.

צום בעפעהל הער קאמענדאנט יא. (מיליטעריש).

שראצ.

זא וואס מיר וואו ליגט ישמאל בן נהניה פערשטעקט?

אלע 4.

ישמאל?

שראצ.

יא, דער פריינד פון אייער געוועזענעם קעניג צדקיהו'ס פאמיליע.
 מיר האבען איהם געפאנגען צוואסען מיט צדקיהו, שוין וועט מיר אויף
 דעם וועג דמשק אים די געפאנגענע היער צו פיהרען, האט זיך ישמאל
 ארויסגעריסען, מיר האבען איהם פערפאלגט פון אהער, אבער אויף
 דעזען פלאץ איז ער פלוצלינג פון אונזערע אויגען פערשוואונדען, איך
 בין איבערצייגט, דאס ער איז נישט ווימער געלאפען וואנדערן ער האט
 זיך דא ערגעץ וואו פערשטעקט, יעצט וואס מיר, האט איהר איהם וואו
 געוועהן?

אלע 4.

צום בעפעהל הער קאמענדאנט, נאן.

שראצ.

ווימט איהר נישט וואו ער ליגט פערשטעקט?

אלע 4.

צום בעפעהל הער קאמענדאנט, נאן.

שראצ.

זאגט איהר די וואהרהייט?

אלע 4.

צום בעפעהל הער קאמענדאנט, יא!

שראצר.

ווער זינט איהר?

צפניה.

4 ברורער! צפניה, חנניה, אליקים, הנחומות. אלטע אויס-
געדיענטע העברעאישע סאלדאטען. אונזער געוועזענער גרליהו, געמיינע
וועלכער!

שראצר.

געהערט דיעזעס הייז צום גובערנאמאן גרליהו?

אלע 4.

צום בעפעל הער קאמערנאנט, יא.

שראצר.

אלא, גובערנאמאן גרליהו, וועט מיר פערזייען, דאס איך בין גע-
צוואנגען אין זיין הייז און אונטערזוך צו מאכען.

אלע 4.

צום בעפעל הער קאמערנאנט. (שראצר אב).

צפניה.

ווערען זאלסטו די כפרה הער קאמערנאנט, הערסטו א פערעהימ, מיט
וואס פאר איין רעכט קומט אזא בארעאישער מענטש אין דעם הייז פון
אונזער ערלען גרליהו?

חנניה.

די הערסט דאך, עס איז איהם פערלויבען געגאנגען איין שאץ.

אליקים.

דער געפאנגענער פריינד ישמאל.

הנחומות.

אבער ווי קומט ער דא אהער?

ישמעאל.

פסט ... פסט ...

צפניה.

שש ... הערסט נור.

ישמעאל.

צפניה!

צפניה.

ווער דילט עס מיין נאמען, איך האב מורא אויב דאס איז נישט קיין
בתיקול.

ישמעאל.

וואס מאכט איהר איך נאריש איהר אלטע פערד.

אלע.

אלטע פערד!

ישמעאל.

קומט געהערט צום בוים.

צפניה.

צום בוים, נו קומט (בלויבען שטעהן) נון וואס שרעקט איהר איך, קומט
מיט מיר (געהן) רעד דו בתיקול פון בוים, במה א רינגען וואך בעוויזן דין
ווען נישט זאלסטו שוין פערשוואונדען ווערען.

ישמעאל.

שש... מאכט קיין ליארס, איך בין עס, ישמעאל.

אלע.

ישמעאל ווי?

ישמעאל.

שמול, רעדט נישט אויס מיין נאמען, איך האב מיר פערשטעקט
פון די בארעאישער.

צפניה.

דאס האסטו אונז געקריגט מיין נאמען אלטע פערד.

ישמעאל.

פערזייעט מיר מינע פריינד, איך בין געווען! קראנק! איך וויל
נישט וואס איך רעד פון שמערצען, איך בעט איר דעמעט מיר מיין
לעבען, ווען די בארעאישער קומען ווידער צוריק, גיבט איר אלע מינהע
דאס זי זאלען מיר נישט מער זיכען און דעזער געגענער, איהר זאלט זי
אויסרעדען דאס איך בין וועטער געלאפען. רעטעט מיר, דען מיין לעבען
איז אין געפארה ווען איך ענדעקט ווערע דאן בין איך פערלויבען, אונז
מיין בלוט וועט פאלען אויף אירע קעפ.

צפניה.

אויף אונזערע קעפ? וואס זאגט איהר אויף אזא אנשיקעניש? שש...
מען קומט (ישמעאל אנמלויעט).

שראצר.

אימוזאנסט! דאָרט איז ער נישט דא, אָבער דאָך וואו איז ער פֿער-
שוואַנדען?

צפניה.

הער קאָמענדאנט! מינע מינונג ווערע... איך רענקע...

שראצר.

וואס?

צפניה.

צו בעפֿעהל הערר קאָמענדאנט!

שראצר.

אלוז וואָס גלויבסטו?

צפניה.

איך גלויב דאָס דו וועסט איהם אין דעווער גענענד נישט געפֿינען
איך רענק דאָס סאָל בעסער זאָלסט איהם וועלען דאָרט צווישען די
געפֿירנע, דאָרט פֿערשטעקען זיך געוועהנליך די אָנמלאָפֿענע.

שראצר.

דו האָסט רעכט, אָה דער מו מיר צוריק אין מינע הענר אַרײַן-
פֿאלען — אלוז פֿאַרווערטס! מאַרש! (אָב)

צפניה.

נעה ווך דעם נעכטיגען טאָג! האַ האַ האַ (טלע לאַטעו).

ישמעאל.

איך דאנקע אייך מינע פֿריינדע! אַך ווי מיער איך בין!

צפניה.

דענקסט היער צו בליבען אן גרליהים הויז — און דורך אויסרוהען
בין גרליהו וועט קומען.

ישמעאל.

וואו איז דען יעצט גרליהו?

צפניה.

מיר ערוואַרטען איהם יעדען אויגענבליק, מיר וועלען איהם עמפֿאָנג-
נען מיט דער שענסטע פֿאַראַרע פֿאַר זיין גרויסען וועג איבער די עמזנים.

ישמעאל.

וואָס הער איך?

צפניה.

נעוויס די מערערנישע באַנדע פֿון עמונים פֿלענען אונז יעדעס
מאָל איבערפֿאלען, אָבער אונזער גובערנאָטאר גרליהו האָט זיך מיט זי
שעהן אָבערשטעלט.

ישמעאל.

(פֿאַר זיך)

די עמונים פֿון וועלכע איך ערוואַרטע היילע, האָט גרליהו געשלאָגען!

צפניה.

אלוז מינע ברודער מיר נעהן, עס איז שוין די העכסטע צייט.

ישמעאל.

אין אויגענבליק מינע פֿריינדע, העלפט מיר זיך בעפֿרייען פֿון די
קעטען (פֿראַבירען רייסען). אַך לאָזט מיר! (פֿאלען) איהר טרוט אימוזאנסט
פֿיר זעה, אַך פֿערפֿלונסטער נבוכדנאָר!

צפניה.

נבוכדנאָר האָט איהם שוין געפֿענטעט אין קייטעלעך.

ישמעאל.

איהר קענט שוין נעהן מינע פֿריינדע איך וועל מיר שוין אויס-
רוהען אין גרליהים הויז.

צפניה.

דו קאָנסט דאָ זיכער בליבען, גרליהו וועט דורך געוויס אונטער זיין
שומץ נעהמען, קומט מינע ברודער, האָבט אַכט, רעכט אום, מאַרשירען
מאַרש אַט-אַט (אָב).

ישמעאל.

גרליהו וועט מיר אונטער זיין שומץ נעהמען, אלזאָ דאָרויף בין איך
איבער געקומען, האָב איך צוליבע דעם מיין פֿאַטערלאַנד צו זאָ אַינער
לאַנג געבראַכט אום צו לעבען ווי אין בעטלער פֿון גרליהים גנאָדע? אָה
ניין! צדקיהו'ס ענדע וואָר שרעקליך, זינע קינדער האָט דער פֿינר פֿאַר
זינע אויגען געשלאָכטעט, איהם אלץ בלינד געמאַכט און אוועק געשיקט
נאָך כּבֿל אלס געפֿאַנגענער, און דאָס אלעס האָט ער מיר צו פֿערדאָנקען,
ווייל ער האָט ביי מיר מיין רעכט אוועק גערויבט, אלזאָ גרליהו נעם דיר
אויך אין אַכט אויב דו ווילסט זיין רוהיג, מיר וועלען זעהען, מיר
פֿראַפֿעציהעט מיין האַרץ דאָס איך וועל באַלד — זעהר באַלד דען מראָהן פֿאַן
יהודה בעשטיגען, יאָה איך פֿיהל מיר יעצט ניי בעלעכט פֿון פֿרישען
מוטה אונד קראַפט, יעדעס טראַפֿען בלוט אין מינע אַרעערן רופֿט נאָך
דער קעניגליכער קרוינע, דעווע קראַפט פֿיהל איך מיר יעצט ווידער.

אלוץ גומ, דער יעצמיגער מאמענט וואל בעשערען, ווערען און אימשימאנדע
 זיין מיך יעצט פאן דעזע קעמען. צו בערענען איז א ציכען דאס, און
 ווערען בעלד'ס זיין ציעל עררעכען, אלוץ מוטח, דע זיין גליק שטערען
 שמעק מיר ביי. (מוזיק שפיעלט נאך פיעל ערבייט צורייסט ער די קעמען) ווינשע
 דיר גליק קעניג פון יהודה! (אב)

אָר קעסט ער מאַרש.

(צערעמאָניע בעניגט ביי פֿאַרהאַנג פֿאַלט).

פ א ר ה א נ ג .

דריטער אַקט.

גדליהו'ס רייכער סאלאן.

(באָר) מיר מענשען פרינקען זיין גור פֿריליך.
 גדליהו אוינזער רעטער איז דאך אוינזער העלד.
 ביי זיין נאמען מווען מיר שווערען
 פֿערניכטען צו שטערען, פֿערניכטען צו שטערען.
 פֿערניכטען צו שטערען, צו שטערען האך לעבע גדליהו! (אב)
 (אויפטויט ישמעאל).

בראָוואָ גדליהו! בראָוואָ! דו האָסט דיר שעהן אַרױפֿגעאַרבעיט,
 יעצט פֿעהלט דיר נאָך דו קראַנקע און דו בױט אַ גאַנצער קעניג, נון אונד
 און דער פֿרינץ ישמעאל, דער נאַכפֿאלגער פֿון צדקיהו, און בױט בױט איהם
 אױן אױנגעבעטענער גאסט, און זאָל לעבען אױנמער זױן שווער, נון זיין
 ליבער גדליהו! ער קען וויטער נישט זאָ געהן, און האָבע זיין רעכט
 אױף דו קראַנקע נאָך נישט אױפֿגעגעבען, אונד ווען דער פֿינד גלויבט
 דאָס ער האָט דעם טראָהן פֿון יהודה צושטערט, וועל און נױען
 טראָהן אױפֿבויען, קעניג מױ און זױן, זאָ לאנג אױן דעזען קערפֿער נאָך
 אױנע זעלע פֿעהרענדען אױן, דאָס פֿאַלק הענגט אָן דיר גדליהו העסטאָ
 בעסער, דעסטאָ ליכטער וועט פֿאַר דיר זױן דו זאָלסט מיר העלפֿען פֿון
 טראָהן בעשטיגען, זאָ דאָס אױן דױנע פֿפֿליכט ווילסטו אָבער נישט גע-
 האַרעכען, דאן וועט דיר, עפֿנע דױנע אױגען גדליהו, דו האָסט און דױן
 הױו אַ געפֿעהרליכע שטאַנג אױסן גענומען!

(אויפטויט גדליהו).

ישמעאל.

לאָו דיר אומאַרמען זיין לעכסטער זיין פֿרייעסטער פֿריינד, און

נרוםע דיר זיין העלד צו דױנעם שױנעם וועג, ווינשע דיר גליק!

גדליהו.

און דאנקע דיר זיין פֿרינץ, אונד און און מינער זיין ווינשע און
 דיר גליק צו דױנער רעטונג, און האָפע ביי גבֿורנער, אונד צו ווירקען
 דױנע בעפֿרייאַנג.

ישמעאל.

און דאנק דיר זיין גדליהו, און וויס דו בעניגט און ערלעס הערן
 אונד דאָרום האָפע און פֿיעל אױף דױנע גערעכטניקעט.

גדליהו.

וואָס מױנסטו דאָס זיין פֿרינץ?

ישמעאל.

גדליהו! דו רופֿסט זיך נאָך יעצט פֿרינץ, דאָס אױן נישט רעכט,
 יעצט זיין און נישט קיין פֿרינץ זאָנדערן קעניג (מאַלט מיט), זאָ זיין
 גדליהו און זיין קעניג אונד מױ עס זױן, אױנמאַהל האָט מען בױט מיר
 זיין רעכט אױעקגערויבט, אַנשטאָט מיר האָט מען צדקיהו געוועזט אױף
 זיין טראָהן, יעצט אָבער ווען צדקיהו אױן געפֿאלען זיין און זױן נאָכ-
 פֿאַלגער, יעצט געהערט דער טראָהן זיך, זאָ זיין!

גדליהו.

אָבער זיין פֿרינץ און פֿערשטעק דיר נישט, דו רעדסט יעצט פֿון
 אַ טראָהן ווערענד צױן אױן פֿערברענט און דער טראָהן אױן צושטערט.

ישמעאל.

דער טראָהן דער זיין און, וואו און זיין דאָרט און דער טראָהן דען
 טראָהן מאַכען מענשען, דער קעניג אָבער דער אױן פֿון נאָט געזאָלט,
 וואָהן דער קעניג געהט, געהט מיט איהם מיט דו קעניגליכע מאַנעס-
 טעט, אױו ווי דו זעלע מיט דעם קערפֿער.

גדליהו.

גאנץ רעכט, אָבער זאָ מיר, וואו האָסטו געוועהן אַ קעניג אָהן
 אַ פֿאַלק, אױבער חעמען אױנגעמליך ווילסטו קעניג זױן.

ישמעאל.

סױ אױן דערוויל גענוג דאָס בױסל פֿאַלק, דיר געהאַרען זױ גענע
 זױ אױבער מיר, און נאָך דעם דו כאַלדעער וועלען זיך צוריק ציהען פֿון
 אונזער לאַנד, דאן פֿערוואַמלען מיר אױנע שטאַרקע אַרמעס, מיר בױען
 אױף צוריק צױן, אונד בעזעצען דאָרט אונזער פֿאַלק, ירושלים מױערען

זאלען באלד ווירדער צום הימל אויפשמיינען, צום מראשן פון אלע אינגערע פיינדע.

גדליהו.

זא זאל דאס פאלשע שפיעל ווירדער בענגען, זאל דאס ערמע פאלק פערלירען זיין לעצטעס מראשן בלום צוליעב דעם גאלדענעם קרימדייל וואס די זוכט אויף דעם שמערען? ישמעאל! הער דען ראטה פון איין מרצען פריינד די ביום דאס לעצטע צוהינגעלע פון מלכות בית דוד, שמעל דוד נישט קענען דעם שמורס וועלכער קען דאס לייכט צוברעכען, יא זיך נישט נאך דען פאלשען גלאנץ, בשעת די קאנסט אינהם נישט עררעכען... דאך גענוג, לאמיר נישט רעדען טעהר דערפון, די ביום מין גאסס, גלויבט מיר איך בין דיר נישט פון הערצען איך וויל דעם ברודער זיין, אייב די ווילסט עס אויך!

ישמעאל.

יא, איך וויל עס (רייכט אינהם זיין האנד) אויפ'ס ווירדערזעהן!

גדליהו.

אריי!

ישמעאל.

(פאר זיך)

איך וועל דיר פערניכטען (אב)

גדליהו.

יא ישמעאל—איך קען דעם פאלשעם הער, נישט אפילו דיעזעס אונג גליק וואר אינשטאנדע דיר אויס-צוברעכען, נישט אפילו די שרעקליכע ענדע פון דעם אנקעל צדקיהו האט אויף דיר דען מינרעסטען איינדרוק געמאכט, נאר גליקליכער חיות ביום יעצט אונשערליך אונד איך פירכטע קינען הינדערניסע דער הייליגען מיסיען וואס איך האב אויף מיר גענומען, איך וויל לעבען פאר מינע ברודער, איך וויל פאר די שוואכע במסעלעך און געמיינע גערמנער זיין ווי איין פאטער זיין איינציג קינד זא וויל איך דיר הימלען מיין געלעבטעם פאלק ישראל.

I.

שלאף מין קינד א גליקליכען שלאף
שלאף איין אונטער מיין ליעד
די ביום נאך יונג צופיהלען דעם שמראף
דערמיט וואס די ביום א יוד.
שלאף-זשע יודעלע שלאף
די וועסט דערפיהלען דעם שלאף
שלאף-זשע יודעלע שלאף,
די וועסט דערפיהלען דעם שלאף.

II.

די וועסט אויפ'וואקסען גרויס די וועסט קומען און יאהרען
ארמוטה וועט זיין דעם געמיט,
די וועסט שולמען דעם מאג וואס די ביום געבוירען
וואס די מראשט דעם נאמען יוד.
שלאף-זשע יודעלע שלאף א. ו. ו.

III.

די וועסט געהן אין דער וועלט אום א שטיקעלע ברויט
צו זוכען און נישט ווערען מיעד
די וועסט טרעפען פערפאלגונגען הונגער און נישט
דערפאר וויל די ביום א יוד.
שלאף-זשע יודעלע שלאף א. ו. ו.

IV.

אין קיין לאנד דיר רוהיג וועט
לאזען וועט מען דיר נישט
נאר יאגען און מרעכען, מיט דונערן בלומצען,
דערפאר וויל די ביום א יוד.
שלאף-זשע יודעלע שלאף א. ו. ו.

V.

די פערשטע דיר, אט שוין די צייט מאכט דיר גליקליך
אכמען וועט מען דיר ווי אלע גלייך
צום טאג שלאגט מען דיר נאך שטארקער מען ברעכט דיר אויף
שטיקלעך

א יוד האט קיין ווערטה פאר קיין נאך.
וואך שוין אויף יודעניו, וואך
מענטש ווערען מיט דעם איינעם לאנד דיר
וואך שוין אויף יודעניו, וואך
אין דער היים וועלען מיר אלע זיין גלייך.

נאך איינס פערבומערט מיר מיין גאנצעם לעבען, הרסה! די נומע
הערליכע וועלע, ווארום ביום זא אונבארמהערציג אונגעקומען? היי-
לישעם קינד, דיר קאן איך נישט פערנעמען, איך וועל דיר נישט פערנעמען
בין און מיין לעצטען אויגענבלויק.

(אויפטריט צפניה).

צפניה.

גדליהו עמואם נאמע, א כאלדעאישער אפיציער מיט א גאנצען

דויערן ווייבער שטעהן אין דרויסען, ער זאגט ער האט זי דיר געבראכט.

ווער ווירט דין?

צפניה.

דאס האט ער מיר גוט געזאגט, איך וויל אויך גוט צו זענען זי יונגע, צו אלע וויל זי געהען פערשליערט די פנימער. מיר שרעקט זיך מין הערץ.

ווארום?

צפניה.

איך וויל וואס איז פלוצים אין אנטקענט פון ווייבער.

גדליהו.

אך געה דאך, לאז זי ארען קומען.

צפניה.

געבע גאט עס וואל זיין צום גומען, איך האב זעהר מורא פאר די ווייבער (אב).
(אויפטריט א כאלדעאישער אפיציר).

אפיציר.

אין גאטען פון אונזער גרויסען הערשער געבונדנער קום איך צו דיר ווערנער גדליהו. מיט דיעזע פרויען, זי זענען אלע פון דעם געזע- זענעם קעניג צדקיהו פאמיליע, דער קעניג געבונדנער האט זיך איבער זי ערבארמט, אונד געשענקט דאס לעבען, אבער נור אונזער דיעזע בעדינגונג, דאס די וואלט זי אונזער דין שווען געמען, און גאר- טויערען דאס זי וועלען זיך רוהיג פעהאלטען, און קומען העמטען מאכען אונזער דעם פאלק, ווילסטו זי אנטהמען איז גוט ווען גוט דאן מוז איך זי נאך בכל אלס געפאנגענע פיהרען.

גדליהו.

איך געהם זי אן. (אפיציר אב).

צפניה.

בישטע פערדעקטע פנימער קומט ארען.
(ראמען קומען ארען).

מיר זענען געקומען, דיר צו בעטען די בעפרייאונג, פון דעם הער האב דאך מיטליד.

האב דאך מיטליד, האב דאך מיטליד. נעם אונד אונזער דיעזע שווען מיר בעטען דיר גרויסער הער יא מיר בעטען דיר נאך אמאל. מיר זענען געפלאגט אן א צאהל גרויסער הער האב מיט אונד מיטליד בעפרייע אונד פון דעם פנימער הער.

גדליהו.

איך בעגרונטע אין ערלע פרויען, אונד ווינטע איך גלוק צו אייער רעמונג, וויט מיר אלע הערצליך ווילקאממען, יעצט וואלט איהר געפ- ליגט אייערע שליערס אנטהמען דאמיט איך וואל וויסען וועמען איך האב דאס גלוק אין מין הויז צו האבען (חמוטיל דעקט אב איהר שליער) חמוטיל ?

צפניה.

אוי א גליק, נו וואס זאגט איהר צו דעם גלוק? אזא אלטע!

חמוטיל.

יא חמוטיל, אלזא פאר וואס קניעסטו גוט, פאר וואס ווארפטו דיר גוט צו דער ערד פאר דין אלטע קעניגין?

גדליהו.

קעניגין זי זיכער אז איך וועל גוט פערגעסען דען רעספעקט וואס איך בין דיר שולדיג! אבער פערציהע מיר, די וויסט עס אויך אז פאר דין קעניגליכען ווען צדקיהו האב איך אויך גוט געקניעט, איך האב אונזער פערזאכטעם די אלע וויסען פון די געזענדענער! מינע קניע ביי- איך נאך פאר איינעם וועלכער וועט הארם אויף דעם טראהן אין הימעל.

חמוטיל.

יא, מין פרויער גדליהו, איך קען דיר די בויט מינעם קעניגלי- כען הויז אימער אין פנימער געוועזען, די אונד דער פראעהעט ירמיהו מיט זיין גאנצע סעקטע, איהר זענט שולדיג אין אונזער גאנצעם אונגליק.

גדליהו (ערשטוינט).

וואס? חמוטיל! וואס האסטו געזאגט?

צפניה.

ערנער דיר גוט גומער גדליהו, זי וויסט דען וואס זי רעדט, זי אב שוין עכר וכלל.

ח מ ו ט י ל .

עם קרענקט דין פון מיר די וואהרהייט צו הערען, זאג פאר וואס
 ביזטו דו יעצט געבירטסטאך פון יהודה? נימ ווייל דו ווארסט פאלש דין
 אייגענעם פאטערלאנד? נימ ווייל דו ווארסט איין מרמער קעגן דעם
 קעניג געבוירנער?

ג ד ל י ה . (אויסער זיך)

גענוג! איך קאן ווייטער נישט הערען אהנע דאס הערץ זאל אין מיר
 פלאצען, וויפילעל וואונדערן האט שוין דעזער קערפער געקומען אויף די
 פערשידענע שלאכטפערלעך, וויפילעל מאל האב איך גערעכט דאס
 לעבען פון דין ווהן צדקיהו, וועהרענדר ער וואר איין פערשידענע שלאכט-
 מען? אונד וואס האט ער מיר געלוינט? ער האט מיר פערשיקט צו
 געבוירנער אלס שקלאווע, מינע עהרע אוועק גענומען ביי מיר, אונד
 מיר גרויסע וועקערעסען פון מינע אלטע מוטער, וועלכע איז אין דעם
 וועלכען מאג פאר שמערצען געשטארבען.

ח מ ו ט י ל .

האט ער דען נישט רעכט געהאנדעלט? ווי האסטו געוואלט צו פאנגען
 דאס הערץ פון דעם קעניגס מאכטער? די פרינצעסין וואר געשטימט
 פיר דעם קעניג פון עמון, בעלים דער קעניג פון די עמונים האט זי
 פערלאנגט צור פרוי אונד מין ווהן צדקיהו האט זי איהם פערשפראכען,
 אבער דיר צולעב האט זי איהר פאטער נישט געוואלט געהאנדעלן אונד
 האט איהם זא איינע שאנדע געמאכט.

ג ד ל י ה .

איינע שאנדע? פערציהע מיר קעניגען, מיר שינט או צדקיהו וואר
 ציט ווא גרויס דאס גדליהו זאל פאר איהם איינע שאנדע זיין. דער מראהן
 פון יהודה איז נישט געווען אזוי גרויס, ער זאל נישט קענען געפונען א שידוך
 צווישען אייגענע, אויסער דעם איז נישט קיין מינחסים מיר זענען אלע
 גלייך. אבער גענוג, דו ביזט מין גאסט, מין גאנץ הייז שמעסט פאר
 דיר אפען, די עהרפארט וואס איך בין דיר שולדיג, וועל איך געוויס נישט
 פערגעסען, ווייל איך מראג איהר ביי מיר אין הערצען.

צ פ נ י ה .

גאט זי דאנק, עס איז איהר שוין אויסגעגאנגען דאס לשון.

ח מ ו ט י ל .

וויסטו מיר אנגעגען, וואו וועט זיין מין געפגענגניס?

ג ד ל י ה .

געפגענגניס?

צ פ נ י ה .

א, דו אלטע מכשפה!

ג ד ל י ה .

קעניגען! דאס איז דאס איינציגע הייז וואס איך בענומען עס שמעסט
 דיר צו פערפונגען, צפניה, בעגלישטע די קעניגען!

ח מ ו ט י ל .

איך דאנקע, איך דארף קיין דיענערשאפט, איך האב מין אייגענע
 מיט מיר, פרויען! בעגלישטע מיר (אלע אב).

צ פ נ י ה .

קוק אן אביסל א שטאלץ פון א אלטע מכשפה.

ג ד ל י ה .

ניין, מין הרסה איז נישט אונטער דעזע פרויען, מין הרסה לעבט
 נישט מעהר?

ה ד ס ה . (ענטלערט)

יא, זי לעבט! (לויפט צו גדליהו).

ג ד ל י ה .

מינע הרסה!

ה ד ס ה .

מין גדליהו, מין איינציגער פריינד! (אומארמוג!)

צ פ נ י ה .

הרסה! אה מיערע, ליעבע, גוטע, שעהנע פרינצעסין.

ה ד ס ה .

אויך דו ביזט דא גוטער אלטער?

צ פ נ י ה .

צו בעפעל, צפניה לעבען האט שכל, און נעהם דיר דעם וועג,
 האבט אכט רעכטס אום מארש, מארש (אב).

ג ד ל י ה .

איך דאנקע דיר גוטער גאט פיר ווא איין גליק, יעצט שמעסטו
 חידער געבען מיר לעבענדיג אונד פריי, אה מין הערץ! הרסה! ליעבעס
 קינד! האסטו פילעל געלישטען?

הדסה.

פֿרעג נישט מיין פֿרענד, מיר בודע האָבען געליטען, אָבער מיר האָבען עס אַריבער געטראָגען, אַך גרליה וואָס פֿיר אַהן ווילדער שטורם דאָס וואָר (ווינט).

גרליה.

איך האָב אלעס מיטגעפֿיהלט, זינט דאָסמאָלס האָב איך מיין לעבען געווינדעט דעם שארית ישראל.

הדסה.

אונד זאָ האָט אונד דאָס שיקזאל ווידער צוזאָמען געפֿיהרט, נאָך זאָ איינע שווערע שרעקליכע צייט. געב מיר דינע האַנד גרליה, דאָ האָב איך דיר צוריק מיט 8 יאָהר מיין האַנד געריכט צום אַבשטער חזקן מיין פֿאַטערס צאָרן האָט אונד געשיידעט, אונד יעצט גיב איך דיר ווידער צו זאָמען מיט מיין הערץ פֿיר איבער אונד עניג.

גרליה.

אונזער לעבע זאָל רינגער זיין אלס די פֿעלדען פֿון דעם באָרג קרמון יעצט האָב איך נאָך אַ שעהנעם ציעל צו לעבען פֿיר מינע לעבע שטייערע הדסה (אומזאָרען זיך).

ביידע (וינגען דועט).

מיר דאָנקען דיר גאָט פֿעראַמינגט האָסטו ווידער צוויי טרייע הערצער נאָך זאָפֿעל לעבען נאָך זאָ פֿיעל שמערצען, ווי גליקליך זינט מיר יעצט נאָך דעם מיר האָבען געליטען זאָפֿיעל, צוזאָמען געפֿיהרט האָט אונד גאָט בידע, עריכט אונד אונזער ציעל.

גרליה. (סאלא)

אונד שווער איך דיר יעצט ווידער אויפֿסניי דיר געהערט מיין הערץ מיין עוויגע לעבע, מיט עוויגע טרייע אָה ווי גליקליך בין איך יעצט, איין הייליגען ציעל האָט מיין לעבען אַזינד, דאָס גליק פֿון מיין פֿאַלק אונד דיין לעבע, שטייערעס קינד.

הדסה. (סאלא)

שמיל האָט אַמאָל די לעבע מיין הערץ פֿערצעהרט יעצט זאָגאר איך עס לוערט דאָס די גאָצע העלט עס הערט. גור דינע בין איך, איך שווערע עס דיר הייליג ביי גאָט, עוויג טריי גור דיר אַליין, עניג טריי פֿון צום טוירט. (ביידע ווידערהאַלען דעם דועט, אב, אויפֿטרייט חמוטיל).

חמוטיל.

איך אַ שעהנעם עלטער, גרליה דער פֿינד פֿון מיין הוינגעוונד איז יעצט מיין הערשער. מיין לעבען, מיין פֿרייהייט, איז יעצט איין ווינער האַנד וואָס העט מיין ענדע זיין? אלעס האָב איך פֿערלירען, זאָגאר הדסה מיין איינציגעס אַמינקל איז מיר אויך פֿערטער געוואָרען, זי איז יעצט ווידער ביי איהר געלעבטען אונד קומערט זיך עניג אום די לעבען פֿון איהר גראָסמוטער, איך בין אונגליקליך!!! (אויפֿטרייט ישמעאל).

ישמעאל.

אָה קעניגין, מאַנטע!!!

חמוטיל.

וואָס זעה איך ישמעאל!!! מיין שטייערער נעפֿע, די הער?

ישמעאל (קושט זי).

יאַ מאַנטע אויך איך האָב מיך פֿון די כאלדעאישע הענד גערעט. מיין שיקזאל האָט מיך צו איינעם העהערען צוועק געשטימט אלס שקלאווע ביים קעניג נבוכדנצר.

חמוטיל.

איך מיין לעבער פֿריינץ זיין פֿרייט מיר מיין הערץ דיר ווידער צו זעהן מיר זענען צוויי שילדען וועלכע האָבען זיך קיים גערעטעט פֿון שטורמוונד.

ישמעאל.

יאַ אונזער לעבען האָבען מיר גערעטעט, דאָס איז וואָהר, אָבער וואָס הערט מען מיט אונזער פֿריינד וואָס פֿאַר אַהן צוועק האָט יעצט אונזער לעבען, זאָג מיר דעם אַמת מאַנטע, ווי פֿיהלסטו זיך יעצט איין גרליה'ס הויז?

חמוטיל.

די פֿרעגסט נאָך? זעה בעטראַכט מיין וואָהנונג! איז דאָס אַ וואָהנונג פֿאַר אַ קעניגין? וואו איז די צאהלריכע דינערשאַפֿט? וואו זענען די סאַלדאָטען? ווי עס פֿאַכט פֿאַר אַ קעניגין!

ישמעאל.

מאַנטע! ווילסטו רייכען דיין האַנד זאָ איינעם וועלכער וועט דיר פֿון דעווען געפֿענגניס בעפֿרייען, איין דיר צוריק שטעלען איין דין פֿריי הערריגן גלאַנץ!

חמוטיל.

אויב איך וויל? דאָ האָסטו מינע בידע הענד!

ישמעאל.

הער, מאנטעל פון הרסהן הענגט יעצט אב, דאס מיר זאלען צוריק בעקומען דען טראהן פון דעם קעניג דיר, אדער מיר זאלען בליבען גדליהים קנעכט אונזער לעבען לאנג.

חמוטיל.

ערקלעה מיר ישמעאל, אלעס וואס איז.

ישמעאל.

אויך אונטערהאנדעל אין געהים מיט בעלים דעם קעניג פון עמון, איך האב היינט געשראכען מיט א שפיאן, ער וויל ראכע נעמען אן גדליהין פיר דער גרויס נידעריגלאגע וואס ער האט ערשט נישט לאנג פון איהם געלויטען, און פערלאנגט פון מיר איך זאל איהם בעהולפניג זיין.

חמוטיל.

ווי זא בעהולפניג זיין?

ישמעאל.

ער שיקט אהער א שטארקע ארמטע פון עמונים, זי וועלען ליגען פערשטעקט נישט ווייט פון היער צווישען די געברוגע אונד ווען איך וועל פארשטעקן או עס איז שוין צייט עטוואס צו טהוען, בעפאלען זי פלוצלונג גדליהין און מאכען פון איהם א ענדע, דאן שלונגען מיר דאס ביסעל כאלדעער וואס איז נאך היער צוריקגעבליבען, מיר נעמען און בעזומען פון געגען לאנד, אונד דער טראהן פון קעניג דיר וועט אויפ-גיין אויף געבויעט ווערען פאר דעם קעניג ישמעאל מיט זינע טהייערע מאנטעל די אלטע קעניגין צו זיין רעכטער האנד!

חמוטיל.

גון וואס שטעהסט וואס צעגערסטו נאך? וואס ווארסטו נאך?

ישמעאל.

נאך איין זאך שטעהט מיר אין וועג אין די איז הרסה.

חמוטיל.

הרסה? וואס קומערט דיר הרסה?

ישמעאל.

בעלים דער קעניג פון עמון פערלאנגט הרסהן צור פרוי אונד איך האב זי איהם פערשפראכען.

חמוטיל.

אבער ווי זא האסטו איהם געקענט פערשפראכען, וואסמיר דען נישט פאן איהר ליעבע צו גדליהו?

ישמעאל.

דארום ווענדט איך מיך צו דיר דו זאלסט מיר העלפען איבער-צורידען איהר.

חמוטיל.

אומזאנסט וועט זיין אונזער מנה ון איז פערלעכט אין גדליהו שטערבליך.

ישמעאל.

דאן מוזען מיר איין אנדער מיטעל געפינען, מיר זאלען זי צווינגען.

חמוטיל.

צווינגען, ווי אזוי איז דאס מעגליך?

ישמעאל.

הער מיך אויס מאנטעל, אין דער קורצער צייט וואס איך בין היער, האב איך דורכשפיאנירט די גאנצע געגענד ווי אויך גדליהים הויז, דארט אין יענער זייט שטעהט א קליין צימערל אהנע פערנסטער, איין אויסגע-צייכענט קערקערל פאר זא איין אייניקל וועלכע וויל נישט פאלגען איין גראסמוטער, אזוי ווען זי בלייבט הארטנעקיג שלעפען מיר זי דארטהין אין יענעם קערקערל, מיר האלטען זי דארט זא לאנג איינגעשפארט ביז עס וועט קומען די ריכטיגע צייט עטוואס צו טהוען.

חמוטיל.

שטיל, זי קומט! (אויפטריט הרסה).

ישמעאל.

מיין האכגעשעצטע ליעבע קוינע, זי מיר הערצליך ווילקאממען.

הרסה.

גדליהו האט מיר שוין דערזעהלט פון דיר, עס פרייט מיך דיר ווייטער צו זעהען גערעכטעט אונד פריי.

ישמעאל.

איך האב עפען יעצט געשראכען מיט דיר גראסמוטער, אונזער אלטע קעניגין, ווייז זינד צו איבערצייגונג געקאממען דאס נישט אומזאנסט האט אונד נאט געלאזט לעבען, נישט אומזאנסט האט אונד אונזער גליק-שמערען צוזאמען געפיהרט, דאס איז א צייכען דאס באלד ווער באלד

מווען מיר ווירער צוריק קומען צו אונזער פרייהערענען גלאנץ, איז דאס
נישט אויך דינען מיינונג הרסה?

הרסה.

ניין, ווארום וואלסטו דורך טרומסטען מיט פאלשע האפנונג? צו וואס
נוצט דיר דאס פאנאמאזיערען? דאס פערנאמעט נור דאס בלוט אין דינע
אדערן, איבערנעמט מיט מיר רעד נישט מעהר פון פרייהערענען גלאנץ
איך קומער מיך ווער וועניג דארום.

ישמעאל.

הרסה! איך וויל מיט דיר יעצט רעדן פון דיר אלען, גלויב מיר
יערער וועלכער ווערט דער העלדענס געשטאלט, דינע פרייערע בליקען
מיט איהם ווארט, דער נאנצע וועט, יערער מיר צוגעבען דאס די
בויט נאך דאצו געשאפען, אום צו ווערן אויף דען טראהן פאן איינען
גרויסען מעכטיגען פירשטען, וועלכער וואל וועט קראהנע אויף דער קאפ
אויף-ווערען, פאר דיר וואלען קניען די גרעסטע הערן דעם לאנדעס,
דאס פאלק וואל זיך פיר דינע פליסע ווערען, די וואלסט...

הרסה.

האלט איין! וואס ווילסטו? וואס עס מיר קורץ, וואס ווילסטו?

ישמעאל.

דורך גליקליך מאכען, בעלום קעניג פון עס וויל דיר צו ווען קעניג
מאכען, ער האט עס פון מיר פערלאנגט און איך האב עס איהם פערשפראכען.

הרסה.

אונד מיט וועלכען רעכט?

ישמעאל.

וויל יעצט בין איך דאס הויפט פון אונזער פאמיליע.

חמוטיל.

געוויס מיר קינד, ער האט רעכט, קום אהער מיין קינד, קום צו דינע
נעטריע גראסמאטער, איך וויל דיר געבען מיין ווענען (וויל וי בענטשען).

הרסה.

לאז מיך צופריעדען מיט דער ווענען!

חמוטיל.

די איבערגעקעהרטע קינד! ווילסטו ווירער פון דיר פערשמויסען
דער גליק?

ישמעאל.

הרסה! די בוסט אלע מאל געווען יא ערלומטהיג, ווא גומהערציג, ווער
מיר בוסטען דיר מיט טרעהרען אין די אויגען. מיר ווענען פערלאזען, מיר
ווענען בערעקט מיט שטויב און אש, מיר ווענען און אונזער אייגען לאנד
ווי אנמלאפענע, מיר עסען דאס ברויט פון אונזערע פלינד, אבער ווען די
ווערט קעניג פון עסן, וועסטו אונד רעכען פון אונזער עלענד און נויטה.

הרסה.

שוויג! קיין ווארט מעהר פון עסן, וואס? פון דינען אכטליכען
טראן, ערווארטסטו די הילפע? דינען ווילדען מענשענפארעסער ווילסטו
מאכען פאר א פאסטן איבער אונזער לעצט בוסעלע שפעלעך? וועט ער
דען נישט פון זי ארומטערעיסען די וואהל צוזאמען מיט די הויט? פרי
ווען אונד גליקליך לעבען קענט איהר נור אונזער דען שווען פון אונזער
ערלומטהיג אונד גומהערציג נובערנאמאר גדליהו!

חמוטיל.

גדליהו, און גדליהו, און ווירער גדליהו! ווען די ווילסט נישט
נעהערען דינע גראסמאטער, ווא געהארבע דען בעפעל פון דער קעניג.
איך בעפעלע, אן איהם נישט מעהר צו דענקען.

הרסה.

ווא חייט האט איך די איינפלוונג פערפיהרט, דער טראהן איז
צובראכען, פארברענט, דער ווינד האט איהר אש צושפרייט אויף אלע
4 וויטען אונד דאך יאנט איהר נאך דעם שאמען און צולעב דינען שאמען
ווילט איהר אייערע קינדער אפפערען? ניין, אזא קעניג הער איך נישט!

חמוטיל.

איך האב עס פרייהער געוואוסט!

ישמעאל.

לאז מאנטע, יעצט לאז מיך אויך מיט איהר א פאר ווארטען רעדען
ווער הרסה (ווייט דעם שווער) בעטראכט דינען שווער, פרוכט וועט
שארפע שפיצע.

הרסה (ערשטע).

וואס איז דאס? און וואס ווילסטו טהון?

ישמעאל.

מיט דינען שווער וועל איך גדליהו הערן דורכאדערען.

הרסה (שנייט).

וואס? דאס? דאס ווילסטו טהון?

ישמעאל.

און ווען דו צווייפֿעלסט נאך דארפן, וואָ שווערע איך בין דער קרוין פֿון קעניג בור, דו האָסט מיך אימער צו נארען געהאלטען דו האָסט דאָ אימער איבער מיר לוסטיג געמאַכט, יעצט ענדליך וואָלסטו מיך קענען לערנען, דאָ איבערצוגען דאָס פֿאַר מיין טראָהן קעספּף איך וואָ מושה'ס ווי אַ ליב, אונד גרויזאָם ווי אַ סיגער.

הרסה.

ניין, ניין אַ ליב בונז, וואָנערן אַפֿאַלשע שלויף קאָמט, ניין אַ סיגער, נור אַ בלוט-דורכטיגער וואָלף, אונגעניש! וואָ בעלאָהנסטו דאָ וואָהלטהעטער, וועלכער האָט דאָ אויס מיטלייט אין ווען הויז אַרומגענומען, פֿאַר ווען גומהערציגקייט, וואָלסטו איהם מיט מאָרד בעצאהלען??

ישמעאל.

קען שרייען און קען שימפֿען ווירד דיר יעצט העלפֿען, אין דאָ האָנד ליגט יעצט דאָס לעבען פֿון דאָ גלייח, וואָלסטו אונד פֿאַלגען און געבען דאָס האַנד דעם קעניג פֿון עמון, וואָ גלייח לעבען בלייבען, ווען אָבער ניין, וועל איך ווען קאָפּ צו דאָס פֿאַר לעגען, יעצט וועל, בעווייז וועסטו דו לעבען בעסטער דאָ אָדער איהם??

הרסה.

אָ באַרטהערציגער גאָט! וואָרום בין איך ניין לעבער איך געפֿאַ- לען צוואַמען מיט דאָסען מיינע שוועסטער אונד ברויזער?? (קנייעט) האָט מיטלייט, ערפֿאַרמט איך אויף מיר, וואָס פֿאַר אַ שלעכטעם האָב איך איהר געטהון. פֿאַר וואָס וואָלט איהר מיך פֿערקויפֿען? אָבער ניין נור מיך, איך אליין פֿערקויפֿט איהר אויף פֿיר נידריגע שקלאווען צו דאָ ווילדע עמונים, איהר פֿערקויפֿט דאָס אַרמע אונגליקליכע פֿאַלק פֿון יהודה! אָ גראָסמוטער! ישמעאל! בעדענקט, איבערלייגט איינער עהרניץ וואָס פֿערבלענדעט איינער אונד, אָ וועל! וואָס וואָלט איהר טהון?? (וויינט)

ישמעאל.

וואָס איך האָב צו טהון ווייט איך גאָנץ גוט, אָהנע דאָ אַ עצה צו פֿרעגען, איך פֿערלאַנג אַנטוואָרט, וואָלסטו דאָ האַנד ריכען דעם קעניג פֿון עמון, אָדער ניין? דאָ צייט איז קורץ, ענטשטודע!!

הרסה (שפּרינגט אויף).

וואָס איז דאָ צו ענטשטודען? ווען אלע מינע געווען שרייען, ניין, ווען יערעם טראָפֿען בלוט אין מינע אָדערן שרייט ניין. ווי קענען מינע ליפֿען אויסרעדן יאָ?? ענטשטודע וואָלט איהר פֿון סיר הערען? וואָ הערט: ניין! און מיינענדיג מאל ניין!

חמוטיל.

איך האָב עס פֿריהער געוואוסט!

ישמעאל.

ווער גוט, יעצט געה און איבערלעג עס דיר קאלטבליטונגער (זי געהט צום פֿהר) וואָהן? ניין דאָ איז דאָ ווען! האָלסטו אונד פֿאַר קינדער? גלויבסטו דאָס מיר וועלען דאָ פֿרי לאָזען, דו וואָלסטו דאָס געליבעטען אלעס ערצהלען? דאָרטו געה, און אַ פֿינגערען קערקער איינגעשפּאַרט וואָלסטו אין שרעק וואָ לאַנג בלייבען ביז דאָס הייס לעבענדעס הערץ ווירד וואָ קאלט ווערען ווי איז, יעצט געה!

הרסה.

הילפֿע! הילפֿע!

ישמעאל.

אומזאָנסט איז דאָ געשרי, יעמאָר הערט דאָ (רענגלען ויד). אויפֿטריט גלייח.

גדליהו.

האלט!

הרסה (לויפט צו איהם).

מיין גלייח! מיין רעסטער!

ישמעאל.

גנאָדע!

גדליהו. (איראָניש).

גנאָדע, וואָס, דו בימסעסט אום גנאָדע, דו גרויסער מאַן פֿון קעניג- ליבען שטאַם, דו קאָנסט זיך וואָ ווייט ערנדיגען אונד קניען פֿאַר אַ איינפֿאַלען אונטערטאָן! טפֿוי, ווי שענדליך! אונד וואָ איינער יאָגט זיך נאָך אַ קראָהנע? דו וואָלסטו קעניג זיין און בעשיצען אַ פֿאַלק, וועהרענד דו אליין צימערסט פֿאַר דעם טוידט ווי איהן אלטעם ווייב (האלט זיין עפעל אַנטקעגען) רעכט וואָלט געווען דאָס איך וואָל דיר יעצט דאָס פֿאַלשעם הערץ דורכצויערען מיט דעם זעלבען שווערד מיט וועלכען דו האָסט געוואָלט מיין לעבען נעמען, אָבער ניין, מיין האַנד וואָל קען בלוט פֿערניעסען, וואָל נייעמאָר וואָנען, דאָס גלייח האָט דאָרום ישמעאל'ן געטוידעט אום ווען הערשאַפֿט צו זיכערען, דער גאָנצער גלייח וואָל בליי- בען דאָ אונגעפֿלעקט, איך שענקע דיר דאָס לעבען, נאָר אונטער מיין שוויץ בונז ניין מעהר, און ווען דו ווירסט ווירדען פֿאַן דו כאַלדעער גע- פֿאַנגען, וואָ איז עס דאָס אייגענע שולד. דו אלטע, בלייבסט היער מינע געפֿאַנגענע, קען שרייב מאַכסטו סעהר אָהנע וואָכע (ישמעאל פֿאַקט אַ שווערד גלייח אויך, פֿעכטען זיך ישמעאל פֿערלירט, ביטעט אום געדע). געה!

פֿאַר האַנג.

פיערטער אקט.

צפניה. (מיט די 4 ברידער אין וועלד).

ברידער! וואָלען מיר דעם היינטיגען פֿריידעג-טאָג נישט בעטריבען מיט טרויעריגע געדאַנקען, נאָם וועט אויפֿן נישט פֿאַרלאָזן, 20 שטענדט האָט מען אויפֿן ערלויבט ווידער אויפֿצובויען, אונזער לאַנד ווערט ווידער לעבעדיג, און מיר וועלען איהר ווידער זעהן אין פֿריהערדיגען גלאַנץ. נישט אַמט, מינע ברידער?

I.

געלימען אָהן אַ צאָהל — האָט אונזער פֿאָלק ישראל פֿאַר זינע שווערע זינד — געשטראַפֿט האָט נאָם זיין געליעבטעס קינד. די צייט קומט שוין באלד ווידער דאָס אונזערע פֿרומע ברידער וועלען זינגען היליגע לידער אין בית-המקדש פֿרי כהנים און פֿראַפֿעטען — וועלען פֿאַר אונז בעטען לויים מיט טראַמפֿעטען — וועלען שפּיעלען אייפֿסני. הללויה, זינגט מיט חשק איהר יודעלעך נרוים און אונזער נאָם, אַ נאָם! הללויה זינגט פֿאַר איהם פֿרומע יודעלעך, שרייט אלע אין איינעם אַהר אַהר!

II.

אונזער פֿאָלק בעפֿרייט, דאָס בית-המקדש בענייט מיט פֿראַכט און גלאַנץ ווי פֿריהער העלף נאָם, דערלעבען וואָלען דאָס מיר.

אונזער לאַנד וועט ווידער גלאַנצען מיט בלומען און מיט קראַנצען פֿרייען יוד און טאנצען, וועלען מיר אָהן אַ צאָהל און לייבליך די יונגען, ווערען ווידער זינגען די האַרפֿען וועלען ווידער צוקלינגען ווי אַ מאַל הללויה א. א. וו. (טאנצען אַרױס. פֿערוואַנדלונג).

(אין בית המקדש. כהנים, לויים, מיליטער קינען. גדליהו און הרסה שטעהען אויף אַ טראָן און דער כהן-גדול גייעט דען זענען).

באר. (זינגט) אונזער געבעט פֿערנעהם נאָם בעשיצען מענטשן גדליהו — בעשיצען מענטשן איהם

הינט איהם אָב — פֿון שאַנד און שפּאַט מיט דיין היליגע האַנד, העלף נאָם איהם. דורך דענען מיר גרויסער נאָם — דיין קראַפֿט און איבעראַל, דיין קראַפֿט, דיין קראַפֿט, און איבעראַל נעהם אונזער געבעט צו, בענטש פֿון אויבען אונזער מנה. ישמעאל לויט אַרױס מיט עמונים וועלכע פֿאַנגען הרסה'ען און פֿעריאָנען די יודען. ישמעאל ערמאָרדעט גדליהו, (אלע אָב).

גדליהו.

אויס און מיט מיר, מינע קרעפֿטען שווינדען, לעבע וואָהל מיר הרסה! לעבע וואָהל מיר ליעב פֿאָלק! לעבע וואָהל מיר היליג לאַנד! מיר הרסה לעבע וואָהל! (אויפֿטריט ישמעאל מיט עמונים).

ישמעאל.

ווי שעהן און דער וועג, יעצט ענדליך האָב איך מיר צוועל ערריכט... דאָ ליגט ער דער שעהנער העלד מוירט פֿון מיר שווער, זאָ אַ קינד וועלען אלע האָבען, וועלכע וועלען ווידערשפּעניגען גענען דעם קעניג ישמעאל! יעצט ברענגט מיר אַהער די פֿרינצעסין הרסה! יעדענפֿאָלס און ער מיט אַ שעהנעס מוירט געשטאַרבען! און העלדע-טויט! (אויפֿטריט הרסה).

איינער.

האָר לעבע הרסה, די קעניגין פֿון עמון! הייד!

ישמעאל.

זאָ מינע לעבע קוינע מיט אַ פֿריידעג-געשרי וועט באלד דאָס פֿאָלק דורך בעגליטען צום טראָן פֿון עמון, ווערענד הייד וועט ווידער אויפֿשטענען דער טראָן פֿון קעניג הויה. קום הרסה צו דיין העלד וועל-כער וועט דורך פֿיידען צו דיין געקרוינטען הערשער!

הרסה.

אונזער! בעריהר מיר נישט! דינע הענד ראַמפֿען יאָר פֿון בלוט, וואו בן איך? איך דאָס נישט גדליהו'ס הויז? וואו און גדליהו מיר מאַן? האָסטו איהם ערמאָרדעט? ישמעאל! האָסטו איהם ערמאָרדעט? אויף דיין שטירנע זעה איך פֿרענען דאָס ציכען פֿון דעם מערדער קין...

ישמעאל.

בערהויג דורך ליעבעס קינד! עס בלייבט דיר יעצט קיין אנדערער אויסוועג, נור אלס קעניגין פֿון עמון צו ווערען, אָדער ווילסטו נעהן ווי איינע בעטלעדיג פֿון מיהר צו מיהר אַ שמוקעל ברויט און אַ נאָם-לעגער פֿיר דיר בעטען? פֿערגעס אלע דומהייטען פֿאָלג מיר ראַטא און זי גליקליך.

הדסה.

וואו איז גדליהו? וואלסטו מיר ענדליך אנטווארטען? געב מיר צוריק מיין גדליהו! מיט איהם וועל איך בעטלען געהן, האט איהם דין שווער פערוואונדעט? איך וועל איהם העלען, מיט מינע ליבען וועל איך אבווא-שען זיין רינגערעם בלוט, מיט מיין האנד איהם פערשטעלען ווינע וואונדען, האט איהם דין שווער בלינד געמאכט? נו, ווארום שוויגסטו? ואג וואס האסטו מיט איהם געמאכט? וואו איז מיין גדליהו?

ישמעאל.

ווען דו ביזט זא הארטנעקיג, זא איבערצייגע דיר, דאס דו האסט נישט מעהר צו האפען שוין הער! הער איז דין גדליהו!... (מעלאדראמע)

הדסה.

אך! נון, נון עס איז נישט מעגליך, עס קען נישט זיין, גדליהו ער-וואכע, עפען דינע אויגען, דין פאלק רופט דיר! דין הדסה רופט דיר! אך, מיין גדליהו איז טויט!... און דאס האסטו געטוהן, דער ווילדסטער היירער וואלט דאך נישט געהאט דאס הארץ צו פערניסען דאס בלוט פון זא איין העלדענטומהיגען העלד. דו שלאנג אין מענטשענעשטאלט! געה און שלעפ דיר ארום! וואנדער פון לאנד צו לאנד! און פונדע גארניט, און ווען דו פונדעסט יא, זאל עס דיר אויס דינע הענד פאלען, וואו דו וועסט געהן זאלען דיר דו בלייביגע גייסטער פערפאלגען, וועלכע דו האסט ערמארעט, אהן אויפהער זאלען זיך דיר יאגען פון ארט צו ארט, דו זאלסט דעם טויט וועקען און נישט געפונען, לעב! לעב! אין שרעק, אנגסט און פלוק!

ישמעאל.

מיין גערולד איז שוין צו ענדע! אונגעוואנענע! וויסטו דען נישט דאס איך ווערע דיר צווינגען מיט געוואלד! קום!!!...

הדסה.

האלט! נישט פון דער שמעלע! זאגסט רייס איך ארויס פון דיר דין נידערטרעכטיגע הערץ, אונד צומרעט עס מיט מינע פיס, אביאחאל דין פערפליכטער קערפער האט נישט דין ווערטה צו בעיהרען דען פלאץ וואו דינער הייליגער ליגט, גלויבסטו דאס איך וויל נאך זעהען דו זאגנע נאך דעם דעזע אויגען זעהען נישט מעהר? מינסטו איך וויל נאך אטהע-מען, ווען דעזע ברוסט האט אויפגעהערט צו אטהעמען?... הער בון איך מיין גדליהו! דינע בון איך! דינע טרייע הדסה געהט מיט דיר אויך נאך דעם טויט, איך קאם צו דיר! (שמעט זיך).

ישמעאל.

האלט איין! הא דו שרעקליכעם וועזען!

הדסה.

יעצט איז מיר גוט, איך בין ווידער צוזאמען מיט מיין גדליהו! איך דאנק דיר נאכ! (שמארגט).

ישמעאל.

(וויסטהער)

דאס איז שרעקליך! זא א ענדע האב איך נישט ערווארטעט!

אפיציער.

לירער האט דו גאנצע זאכע יעצט איינע אנדערע ווענדונג גענומען, שארע אים דאס פערנאסענע בלוט!!!

ישמעאל.

וואס זאגסטו? און מיין פערשפראכענע קראהנע!!!

אפיציער.

דו בעקאסטס זי דאן, ווען דו פרינצעסין הדסה ווירד ווידער לעבענדיג ווערען (שמורס, שלאסט).

פארהאנג.

פינפטער אקט.

(שמעלט פאר דעם כותל מערבי).

ירמיהו.

(וויצט)

אה חתן און יאמער מיין אונגליקליך פאלק ישראל, פערלירען האסטו דין לעצטען בעשומצער, פערלירען האסטו אלעס, אלעס, יעצט ערשט איז אונזער חורבן פאלשטענדיג. גדליהו אונזער ערלער העלד! דו געטרייער הירט, אויף וועמען האסטו צוריק-געלאזען דו ארעמע שעפע-לעך, יא, יענער מאג זאל אעוויגער טרויעריגער בלייבען, איין פאסט מאג צום אנדענקען און אונזער אויסגעלאשענעם שמערען. יענער מאג זאל היסען צום גדליהו. (וינגט)

I.

איכה — ווי אזוי בין איך געבליבען איינז.

קלאגט בת-ציון מיט געוויסן...

פאר וואס מיין נאם האסטו אזוי ביטער געשמאקט דין קינד?

פאר וואס איז איהם אזוי געשעהען?

געשלאגן דין האסטו אלס, איז מיט דין אייגענער האנד
דער גרעסטער שונא ביזטו נאך געווען, איז דין אייגענער
פאטערלאנד

גיס מיט טרעהרען—זאלסט נישט אויפהערען
אויף דין חורבן וואס דיר איז געשעהן,
אוי קלאג און וויין,

אוי קלאג און וויין, און דין אונגליק שולדיג ביזטו נור אלס.

II.

איכה וואו איז מיין שעהנהייט אין שטאלץ פון פריהער?
קלאג ישראל און ברעך די הענט
זעה מיין גאט ווי דער פלינד איז זיך נוקם און מיר
פערוויסט איז אלעס, צערשטערט פערברענט.

—אלס דו שלעכטער זעהן
מיין בית-המקדש האסטו פערברענט
אויסגעלאשען דאס ליכט פון ציון
האסטו אלס מיט דינע הענט
האסט געוואלט געווייט

דיין ברודערס בלוט אומזאנסט פערנאסען
דורך שגאת הקים איז בלוט געפלאסען
אין דין אונגליק שולדיג ביזטו נור אלס.

III.

איכה ווי איין אלמנה וויינט אין קלאגט
ירושלים דו שטאלצע שטאדט
איהר איינציג קינד האט א פערטער ארויס-געקאנט
און זי בערויפט פון אלע איהר נוסם
געדענק מיין גאט, געדענק דין קינד,
איז לאז מיר נישט ווערען צו שאנד
האסט מיר געשלאגן וועה אונד ווינד,
איז גאט גענוג רייך מיר דין האנד
השיבנו חרש ימינו

אך וועל שוין נישט זינדיגען, איז נישט
זעה מיין טרעהרען, מיין געוויין
פיר העלפען ווירער קענסטו נור אלס
נור דו מיין גאט, נור דו אלס (אב, מעלדראמא).

אויפטויט ישמעאל משוגע.

ישמעאל.

אט איז דער היכטיגער פלאץ, דא וואל מיין קרעהנונג שטאמ-

פירנען! קניעט אלע נידער! .. וא, וא, יעצט געהט עס לאז (מוחט און די-
קראהנע) איך האב מיין ציעל ערריכט, ענדליך בין איך קעניג, יעצט
שריט אלע מיט מיר: עס לעבע ישמעאל דער קעניג פון ישראל!
וואס? איהר שוויגט?! (ערנסט) וואו זענען ווי הינגעקומען? אלעס מיט
איינמאל פערשוואונדען, וואו זענט איהר מינע טרייע סאלדאטען? וואו?
וואו? .. (ציטערט) אה א גערויש, מען קומט (עס בעווייזען ווי סקעלעטען
מיט געשרוי) איהר זינט עס, איהר שרעקליכע גייסטער? איהר קומט שוין
ווירער מיר וא אונבארמהערציג צו מאטערן? וועק! וועק! איך קאן
דיענע שרעקליכע קחאלען נישט מעהר אויסהאלטען! אה ווי עס רוישט,
ווי עס שטורמט! וואוהיין וואל איך לויפען? גענוג! .. גענוג! .. איך קען
נישט מעהר אויסהאלטען, מיטליד! ערבארמוג! נעמט מיר מיין לעבען,
איך גיב איך עס גערן! נון! איהר ווילט נישט! איהר ווילט מיר
לעבענדיג בעגראבען (סקעלעטען פערשווינדען, שרייט, פאלט).

אויפטויט צפניה מיט די ברודער.

צפניה.

פון דאנען קומט דאס יאמערנעשרי, ווער וואל דאס ווי?
(ערבליקט ישמעאל) וועה נור מינע ברודער, דא ליגט דער מייערער שאץ.
וועלכען מיר ווערן שוין וא איין לאנגע צייט! הע יונגע! אין וא איינע
לאנגע זעה איך דין ווירער? וא טרעפט גאטעס שטראפע איינעם נאך'ן
אנדערען! דו אלטע חמטיל איז פאר שרעק אויף דו געבידענע געלאפען,
אונד פון א הייכען פעלוען ארוינער געפאלען, היינטע מארגענס
האב איך זי געפונדען צערשמעטערט! אונד דוועזען העלדען, שוים
נור אן מינע ברודער, ווער עס וויגשט אונז שלעכטעס וואל קומען
אויף וויין לאנג.

ישמעאל.

אה, איהר זינט עס מינע בראווע סאלדאטען?!!

צפניה.

וואס? דינע בראווע סאלדאטען? וועמען דופסטו בראווע סאלדא-
טען? (לויפט מיטן שווער) דאך נון! דיענע שווער וועלכע האט געשטרי-
טען פיר גדליהו, וואל נישט בעריהרען דין שטענדיכען מערדערשען
קערפער! גדליהו הערסטו דיענען נאמען? מערדער! אה ווי ער ציטערט!
זעהט ווי ער בייגט זיך צוואמען, נון, איך דארף איהם נישט בעשטראפען,
זיין שטראף איז שוין אין וויין הארצען.

ישמעאל.

נומע מענשען! הערט מיר אויס! איך ענטוואפע מיר פון דאס
קעניגרייך!

צפניה. (לשם)

ווירקלנד? אונד די מינסט עס ערנסט? ווערט ברודער א גוטמקט
פון און קעניג!

ישמעאל.

היער לענע איך צו אייערע פיסע מינע קראהנע (ליינט) נור אהנע
זאכע ביטע איך איך, האט מיטליר מיט מיר, נעמט מיר ראם לעבן.
איך ביטע איך.

צפניה.

מינע ברודער! ווער פון איך וויל הורד-שמעקען ראם הערץ פון
דעווען ארמען וינדער?

אלע.

איך נישט.

צפניה.

גאט האט גערובטעט! געה ווייטער און קום אויף אנדערע הענד.

ישמעאל.

זא צומערט איהר פאלשע קנעכט!

צפניה.

וואס?

ישמעאל.

צומערט פאר אייער מעכטיגען קע... אה נון, נון, רעכעט מיר.
זעהט אס קומען זי שוין ווירער.

צפניה.

ווער קומט?

ישמעאל.

די שרעקליכע גייסטער, זי פערפאלגען מיר שוין ווירער, איך בעס
אמך לאסט נישט, מען רייסט מיר שוין ווירער פון קערפער! לאסט נישט!
העלפט מיר! ח ח ח (אב).

צפניה.

גאט און גערעכט! און ער איז משוגע!

(אויפטויט ירמיהו).

ירמיהו.

נקלה עמרת ראשינו איז נא לנו בי קאנו! גאט איז מיט איך מינע
קינדער! אה וויא זיט געה ווייטער עסט

צפניה.

היליגער פראפעט! מיר זענען צו דיר געקומען! וואלט אונז
זינגען דען וועג אין וועלכען מיר וואלען געהען און וואס מיר וואלען טהון!
מיר זענען אלע בערייט נאך ענופטען אויסצוואנדערען, דארטען מיר
ראם?

ירמיהו.

בעהיטע איך גאט מינע קינדער פון וואלכע געדאנקען, פערדער.
בען און אונטערנאנגען, דאס ערווארטעט איך אין ענופטען, ווער עס
וועט פערלאזען דעווען היליגע ערד, דער וועט נישט מעהר דערלעבען
זי ווירער צו זעהען, בלייבט! בלייבט! אין דעוועס היליגעס לאנד! און
נאמען פון אונזער גאט רעדע איך יעצט צו דיר מיין פאלק: ואלע קניען.
באלד קומט די צייט און איך ווערע צוברעכען דעם יאך וואס די טראגסט
אויף דיין האלז. צורייסען די קעטען מיט וועלכע מען האט דיר דיינע
הענד געבונדען, פערוויסטען וועל איך באבילאן, וועה וועט זיין צו דיר
נבוכדנצר! צומערט איהר כאלדעער! איהר פייניגער פון מיין קינד, איהן
מעכטיגען פיינד וועל איך איבער איך ברענגען! און וועל איך פערשעל-
מען פאר אלעם בעזען וואס איהר האט געטהון מיין היליג ציון, קום צוריק
צו מיר מיין פאלק! איך האב דיר לעב מיט אייביגע לעבע. אזוי זאגט
דיין הער, דיין גאט! (מען הערט זינגען און מעכעלע).

כאר.

לויבט גאט אונזער הערן, עוויג זענען זיינע גנאדע! הללויה!

ירמיהו (קניעט).

איך זעה ווירער ציון אין פריהערדיגען גלאנץ, דאס היליגע הויז
פון גאט איז ווירער אויף געבויעט! קומט מינע ברודער! (אלע אב, כאר
זינגט און מעכעלע).

פארהאנג פאלט.

מאָדערנע ליטעראַטור

אונטער דעם נאָמען "מאָדערנע ליטעראַטור" מרעכענן מיר צו אַרױסצוגעבן אַ גאנצע סעריע ערצעהלונגען, דראמען, סקיצען א. א. וו. אַרױנגאָלע און אױבערזעצונגען פֿון די בעסטע קלאַסישע שרױפטשטעלער פֿון פֿראַנצױזיש, דױטש, פּאָלייש און אנדערע שפּראַכען.

עס זענען אַרױס פֿון דרוק :

- (1) גױטאָ דע מאַפּאָסאָן : ערצעהלונגען I 12 ק
- (2) הערמאַן הייערמאַנס : אַחשער 7
- (3) גױטאָ דע מאַפּאָסאָן : ערצעהלונגען II 12
- (4) פֿרין הירשביין : דער אינטעליגענט 25
- (5) מ. ז. פֿייערפֿערג : ערצעהלונגען 8

די אַרעסטע :

Издательство „Я в н е“ Варшава

Дикая 13 телеф. 192, 76.

אָנאַנסע

עס זענען אַרױס פֿון דרוק פֿון דער סעריע
מעאמער ביבליאָטעק

- (7) יודישער קעניג ליר י. גאָרדן 25 קאָפּ
- (8) דער ווילדער מעניש (מיט אַבילדונג) י. גאָרדן 25 קאָפּ

עס דרוקען זיך פֿיעל אנדערע מעאמער-שטיקע

Издательство „Я в н е“ Варшава

Дикая 13 телеф. 192, 76.

פערלאגס-בוכהאנדלונג יבנה.

ספעציעלע בוכהאנדלונג פאר יודישע ליטעראטור, קונסט,
גרייכטע און וויסענשאפט אין הייברעאישער, ישראלישער,
פאלישער און אנדערע שפראכען.

גרויסער אויסוואהל

פון: לעהר-ביכער און מעטאדעס צו ערלערנען העב-
רעאיש, רוסיש, פאלניש, דייטש, ענגליש אין אנדערע
שפראכען. פערשידענע יודישע בילדער, אנוואסס-קארטען,
אין אלבומס, — יודישע נאמען פאר פיאנא און פֿויע-
דעל פון אלע יודישע טהעאטער-פיעסעס, ניונונס
טעקאניק.

אלע ביכער פון די פערלאגען: אהנאס, תושיה, מוריה,
האור, פראגראם, די וועלט, צוקונפט, חרות, חסון,
קאמפא און אנדערע.

!!! וויכטיג פאר פראווינציעלע בוכהענדלער

פערלייגען און ביבליאטעקען !!!

פרי צו נעמען די מעגליכקייט פראווינציעלע בוכהאנדלונגען פֿער-
לייגען און ביבליאטעקען אלעס אין איין אָרט און צור צייט צו
בעקומען — האָבען מיר אויסער אינזער אייגענע אויסגאבען קאנצענטרירט
ביי אונז אין בוכהאנדלונג וועטמיליטע אויסגאבען וואס ערשיינען אין די
לעצטע צייט, יעדער קונדע ווערט אויפגעפאסט און גלייך נאכ'ן עמפ-
פאנג פֿרישער ביכער און בראשורען ווערט יעדע נעשקט לויט ווען
בעדערט.

!!! די בעסטע בעדינונגען !!!

בעהאנדלונג, שמרענע ריזעל און פינקטליך

Книжный магаз. издат. „ЯБІНІЕ“
Варшава, Липкая 13, тел. 192,76.